

ZASILEKI
świadczona
to warto
wiedzieć

Wydawca:

Stowarzyszenie Na Rzecz Spółdzielni Socjalnych
61-139 Poznań,
ul. Jana Pawła II 6
tel/fax 061 887-11-66
e-mail: biuro@spoldzielnie.org
www.spoldzielnie.org

Publikacja bezpłatna wydana w ramach projektu:

„Znam swoje prawa”
współfinansowanego ze środków Ministerstwa Pracy i Polityki Społecznej
w ramach Rządowego Programu – Fundusz Inicjatyw Obywatelskich

Opracował:

Dariusz Nawrocki

Korekta:

Krzysztof Krzywania

Projekt okładki i skład:

Druk:

Biurowo:
43-600 Jaworzno, Rynek 12
tel./fax: 032 615 09 75
kom.: 0 609 565 585
e-mail: biuro@rynekpoligrafia.pl

Uwaga

Przepisy, dokumenty, wysokość świadczeń
i zasiłków ulegają zmianie - informacje zawarte
w poradniku są aktualne na dzień 20.11.2007

Nakład: 400 egz.

Poznań, grudzień 2007r.

1. Wprowadzenie	4
2. Kilka uwag praktycznych	5
3. Zasiłki, świadczenia, dodatki, pozostałe formy dofinansowania i pomocy	6
MOPR – zakres działania	6
Zasiłek stały	8
Zasiłek okresowy	9
Zasiłek celowy i specjalny zasiłek celowy	10
Świadczenia rodzinne	11
Zaliczka alimentacyjna	14
Dodatki mieszkaniowe	17
Jednorazowa zapomoga z tytułu urodzenia dziecka	19
4. Zakład Ubezpieczeń Społecznych	20
Zasiłek chorobowy	20
Zasiłek macierzyński	23
Zasiłek opiekuńczy	26
Świadczenie rehabilitacyjne	27
Zasiłek wyrównawczy	29
Zasiłek pogrzebowy	29
Zasady przyjmowania, rozpatrywania i załatwiania skarg i wniosków w ZUS	33
5. Gdzie jeszcze można skorzystać z pomocy i informacji	36
Pomoc w sytuacjach kryzysowych	36
Wsparcie dziecka i rodziny	37
Pomoc dla niepełnosprawnych	39
Podmioty działające na rzecz Seniorów	43

Szanowni Państwo!

Poradnik, który oddajemy w Państwa ręce, w założeniu jest „przewodnikiem” dotyczącym możliwości uzyskania różnego rodzaju zasiłków, świadczeń i pozostałych form dofinansowania w Poznaniu.

Z racji zakresu działania najwięcej informacji dotyczy Miejskiego Ośrodka Pomocy Rodzinie.

W poradniku znajdują się praktyczne informacje, które pomogą ustalić w jakiej instytucji można ubiegać się o dane świadczenie, jakie są zasady i tryb jego przyznawania oraz dokumenty niezbędne do załatwienia konkretnej sprawy.

Druga część poradnika zawiera również informacje o podmiotach (m.in. instytucjach, organizacjach pozarządowych), które działają w sferze pomocy społecznej. Ta część poradnika zawiera zestawienia tych podmiotów z podziałem tematycznym wraz z adresami i numerami telefonów.

2

- zanim wybierzesz się z wizytą do danej instytucji, upewnij się (przez telefon, sprawdź w Internecie) czy właśnie w niej załatwisz swoją sprawę,
- dowiedz się jakie dokumenty trzeba złożyć i jakie dane będą potrzebne do wypełnienia formularzy, wniosków itp.
- wykonaj kopię dokumentów składanych w danej sprawie i poproś o potwierdzenie ich złożenia,
- w trakcie załatwiania sprawy zapisuj ważne informacje – zaoszczędzisz czas i unikniesz niepotrzebnego zdenerwowania,
- zapisz sobie imię i nazwisko osoby, z którą rozmawiałeś, oraz bezpośredni numer telefonu – ułatwi Ci to skompletowanie potrzebnych dokumentów i sprawdzenie na jakim etapie jest Twoja sprawa.

Istnieje wiele rodzajów zasiłków, świadczeń oraz innych form pomocy. Ważne jest ustalenie instytucji, w której należy złożyć dokumenty, aby ubiegać się o dane świadczenie. W praktyce wszelkie sprawy związane ze świadczeniami, zasiłkami oraz pozostałymi formami pomocy załatwiamy w dwóch instytucjach:

1) Miejskim Ośrodku Pomocy Rodzinie

UWAGA ! W przypadku niektórych świadczeń dokumenty należy składać w filii MOPR właściwej dla miejsca zamieszkania

2) Zakładzie Ubezpieczeń Społecznych

Dokładne informacje dotyczące miejsca, w którym załatwia się daną sprawę, potrzebnych dokumentów, terminów, trybu załatwienia sprawy itp. znajdziecie Państwo na kolejnych stronach poradnika - w poszczególnych punktach dotyczących zasiłków, świadczeń i innych form pomocy.

MOPR - ZAKRES DZIAŁANIA

Miejski Ośrodek Pomocy Rodzinie w Poznaniu jest jednostką organizacyjną Miasta Poznania realizującą zadania z zakresu pomocy społecznej oraz świadczeń rodzinnych .

Zadania realizowane przez Miejski Ośrodek Pomocy Rodzinie obejmują następujące obszary:

1. Środowiskowa pomoc społeczna.
2. Rehabilitacja społeczna osób niepełnosprawnych.
3. Pomoc skierowana do dzieci pozbawionych właściwej opieki rodziców.
4. Świadczenia rodzinne, zaliczka alimentacyjna, dodatki mieszkaniowe.

Zadania szczegółowe

1. Środowiskowa pomoc społeczna

Udzielanie pomocy w formie świadczeń pieniężnych

- zasiłku stałego,
- zasiłku okresowego,
- świadczeń celowych i celowych specjalnych, w szczególności z przeznaczeniem na pokrycie części lub całości kosztów leków i leczenia, remontu mieszkania, opału, odzieży a także kosztów pogrzebu,

Udzielanie osobom uprawnionym pomocy w formie

- opłacenia składek na ubezpieczenie zdrowotne,
- opłacenia składek na ubezpieczenie społeczne,

Dożywianie dzieci w szkołach

Udzielanie pomocy w ekonomicznym usamodzielnieniu

Zaspokojenie podstawowych potrzeb mieszkańców , w tym osób bezdomnych

- zapewnienie schronienia osobom tego pozbawionym,
- zapewnienie gorącego posiłku,
- zapewnienie ubrania,
- udzielenie pomocy w przypadku zdarzenia losowego
- sprawienie pogrzebu,

Świadczenie usług opiekuńczych oraz specjalistycznych usług opiekuńczych

Pomoc osobom i rodzinom w sytuacjach kryzysowych

- udzielenie pomocy na pokrycie wydatków powstałych w wyniku zdarzenia losowego, klęski żywiołowej lub ekologicznej
- przyznanie pomocy w formie biletu kredytowanego,

Pomoc rodzinom, w których występuje problem alkoholowy

- prowadzenie programu diagnostyczno – terapeutycznego,
- utworzenie grup wsparcia z elementami psychoedukacji dla współzależnych członków rodzin,
- pomoc rodzinom w rozwiązywaniu problemów opiekuńczo – wychowawczych,
- organizacja specjalistycznego wypoczynku letniego dla dzieci,

Praca socjalna i inne działania zmierzające do poprawy sytuacji mieszkańców Poznania

- praca socjalna,
- poradnictwo, pomoc w załatwieniu trudnych spraw urzędowych, prowadzenie mediacji służących poprawie sytuacji klienta, rzecznictwo, zawieranie umów w sprawie realizowania indywidualnych programów wychodzenia z bezdomności,

Rozpoznawanie sytuacji życiowej oraz udzielanie pomocy uchodźcom

Organizowanie instytucjonalnych form opieki nad osobami starszymi i niepełnosprawnymi poprzez kierowanie do domów pomocy społecznej i dziennych

Ośrodków wsparcia

Utrzymywanie i rozbudowa infrastruktury socjalnej

Udział w opracowywaniu powiatowej strategii rozwiązywania problemów społecznych,

- przeprowadzanie analiz sytuacji życiowych grup ludności,
- podejmowanie inicjatyw zmierzających do poprawy sytuacji życiowej różnych grup ludności,

- zapewnianie szkolenia i doskonalenia zawodowego,
- udzielanie informacji o prawach i uprawnieniach
- organizowanie doradztwa metodycznego.

2. Zapewnienie pomocy osobom niepełnosprawnym w ich integracji ze społecznością lokalną

- stwarzanie możliwości pobytu osób niepełnosprawnych na turnusach rehabilitacyjnych,
- ograniczanie skutków niepełnosprawności poprzez likwidację barier architektonicznych technicznych
- stwarzanie możliwości uczestnictwa osobom niepełnosprawnym w warsztatach terapii zajęciowej
- stwarzanie możliwości uczestnictwa osobom niepełnosprawnym w warsztatach terapii zajęciowej
- stwarzanie osobom niepełnosprawnym możliwości uczestnictwa w imprezach sportowych, turystycznych, rekreacyjnych i kulturalnych
- dofinansowanie zaopatrzenia w przedmioty ortopedyczne i środki pomocnicze,
- dofinansowanie zaopatrzenia w sprzęt rehabilitacyjny osoby fizycznej,
- dofinansowanie zaopatrzenia w sprzęt rehabilitacyjny osoby prawnej

3. Pomoc skierowana do dzieci pozbawionych właściwej opieki rodziców

- organizowanie i prowadzenie specjalistycznego poradnictwa, w tym rodzinnego dla rodzin naturalnych i zastępczych, a także terapii rodzinnej,
- organizowanie opieki w rodzinach zastępczych, szkolenie rodziców zastępczych oraz udzielanie pomocy pieniężnej na częściowe pokrycie kosztów utrzymania umieszczonych w nich dzieci,
- przyznawanie pomocy pieniężnej na usamodzielnienia oraz pokrywanie wydatków

związanych z kontynuowaniem nauki osobom opuszczającym niektóre typy placówek opiekuńczo-wychowawczych, schroniska dla nieletnich, zakłady poprawcze, domy pomocy społecznej i rodziny zastępcze,

- pomoc w integracji ze środowiskiem osób opuszczających niektóre rodzaje placówek opiekuńczo - wychowawczych, resocjalizacyjnych, zakłady dla nieletnich i rodziny zastępcze,
- zapewnienie opieki i wychowania dzieciom całkowicie lub częściowo pozbawionym opieki rodziców oraz dzieciom niedostosowanym społecznie, w szczególności poprzez prowadzenie i organizowanie ośrodków adopcyjno-opiekuńczych, placówek opiekuńczo -wychowawczych, w tym ognisk wychowawczych, świetlic i klubów środowiskowych o zasięgu ponadgminnym, a także wdrażanie programów pomocy dziecku i rodzinie

ZASILEK STAŁY

Wymagane dokumenty

Wniosek osoby zainteresowanej, jej przedstawiciela ustawowego bądź innej osoby, za zgodą osoby zainteresowanej lub jej przedstawiciela ustawowego oraz dokumenty wskazane przez pracownika socjalnego.

Miejsce złożenia dokumentów

Właściwa dla miejsca zamieszkania lub pobytu osoby zainteresowanej Filia Miejskiego Ośrodka Pomocy Rodzinie. Filie Miejskiego Ośrodka Pomocy Rodzinie: ul. Władysława Łokietka 104, (sekretariat), tel./fax 061 823-52-60 tel. 061 825-16-63,

Filia Nowe Miasto, os. Piastowskie 81, I piętro, pok. 8 (sekretariat), tel. 061 877-24-24 lub 061 876-66-11,

Filia Wilda, ul. Opolska 58, IV piętro, pok. 403, tel. 061 832-29-71 lub 061 830-01-71,

Filia Grunwald, ul. Matejki 50, III piętro, pok. 309 (kancelaria), tel. 061 878-47-51 lub 061 878-48-73,

Filia Jeżyce, ul. Długosza 18a, I piętro, pok. 13 (sekretariat), tel. 061 847-32-11 lub 061 847-32-12

Oplaty

Wniosek oraz załączniki nie podlegają opłacie skarbowej.

Termin i sposób załatwienia

Wydanie decyzji administracyjnej poprzedzone jest przeprowadzeniem wywiadu środowiskowego. Wywiad przeprowadzany jest w terminie do 14 dni od daty otrzymania informacji o potrzebie przyznania świadczeń lub o zmianie sytuacji osobistej i majątkowej osoby lub rodziny korzystającej ze świadczeń. W sytuacjach wymagających bezzwłocznego przyznania świadczeń wywiad przeprowadza się nie później niż w ciągu 2 dni od daty powzięcia informacji. Wywiad przeprowadza się w miejscu zamieszkania osoby zainteresowanej lub rodziny albo w miejscu jej pobytu. Celem tej czynności jest zdiagnozowanie sytuacji życiowej rodziny/osoby ubiegającej się o przyznanie pomocy, tj. jej sytuacji osobistej, rodzinnej, zawodowej, materialnej, zdrowotnej itp. Tryb i terminy załatwiania spraw określa kodeks postępowania administracyjnego

Podstawa prawna

Ustawa z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (tj. Dz. U. z 2004 r. Nr 64, poz. 593) oraz Rozporządzenie Ministra Pracy i Polityki Socjalnej z dnia 18 września 2001 r. w sprawie wywiadu środowiskowego (rodzinnego) oraz rodzajów dokumentów wymaganych do przyznania renty socjalnej (Dz. U. Nr 114, poz. 1220).

Tryb odwoławczy

Od decyzji przysługuje stronie prawo wniesienia odwołania do Samorządowego Kolegium Odwoławczego w Poznaniu, w terminie 14 dni od daty jej doręczenia. Odwołanie wnosi się za pośrednictwem kierownika Filii MOPR. Odwołanie nie podlega opłacie skarbowej.

Inne informacje

Zasilek stały przysługuje pełnoletniej osobie sa-

motnie gospodarującej, całkowicie niezdolnej do pracy z powodu wieku lub niepełnosprawności, jeżeli jej dochód jest niższy od kryterium dochodowego osoby samotnie gospodarującej (461zł.) w rodzinie, której dochód jest niższy od kryterium dochodowego rodziny (316 zł. na osobę w rodzinie)

W przypadku zbiegu uprawnień do zasiłku stałego i renty socjalnej zasiłek stały nie przysługuje.

Zasiłek stały ustala się w wysokości w przypadku osoby samotnie gospodarującej - różnicy między kryterium dochodowym osoby samotnie gospodarującej a dochodem tej osoby, z tym że kwota zasiłku nie może być wyższa niż 418 zł. miesięcznie w przypadku osoby w rodzinie - różnicy między kryterium dochodowym na osobę w rodzinie a dochodem na osobę w rodzinie

ZASIŁEK OKRESOWY

Wymagane dokumenty

Wniosek osoby zainteresowanej, jej przedstawiciela ustawowego bądź innej osoby, za zgodą osoby zainteresowanej lub jej przedstawiciela ustawowego oraz dokumenty wskazane przez pracownika socjalnego.

Miejsce złożenia dokumentów

Właściwa dla miejsca zamieszkania lub pobytu osoby zainteresowanej Filia Miejskiego Ośrodka Pomocy Rodzinie. Filie Miejskiego Ośrodka Pomocy Rodzinie:

- Filia Stare Miasto, ul. Ratajczaka 5/7, I piętro, pok. 8 (sekretariat), tel. 061852-26-15, 061 851-64-59 lub 061 852-27-31,
- Filia Piątkowo, os. Władysława Łokietka 104, (sekretariat), tel./fax 061 823-52-60 tel. 061 825-16-63,
- Filia Nowe Miasto, os. Piastowskie 81, I piętro, pok. 8 (sekretariat), tel. 061 877-24-24 lub 061 876-66-11,
- Filia Wilda, ul. Opolska 58, IV piętro, pok. 403, tel. 061 832-29-71 lub 061 830-01-71,

- Filia Grunwald, ul. Matejki 50, III piętro, pok. 309 (kancelaria), tel. 061 878-47-51 lub 061 878-48-73,
- Filia Jeżyce, ul. Długosza 18a, I piętro, pok. 13 (sekretariat), tel. 061 847-32-11 lub 061 847-32-12

Oplaty

Wniosek oraz załączniki nie podlegają opłacie skarbowej.

Termin i sposób załatwienia

Wydanie decyzji administracyjnej poprzedzone jest przeprowadzeniem wywiadu środowiskowego. Wywiad przeprowadzany jest w terminie do 14 dni od daty otrzymania informacji o potrzebie przyznania świadczeń lub o zmianie sytuacji osobistej i majątkowej osoby lub rodziny korzystającej ze świadczeń. W sytuacjach wymagających bezzwłocznego przyznania świadczeń wywiad przeprowadza się nie później niż w ciągu 2 dni od daty powzięcia informacji. Wywiad przeprowadza się w miejscu zamieszkania osoby zainteresowanej lub rodziny albo w miejscu jej pobytu. Celem tej czynności jest zdiagnozowanie sytuacji życiowej rodziny/osoby ubiegającej się o przyznanie pomocy, tj. jej sytuacji osobistej, rodzinnej, zawodowej, materialnej, zdrowotnej itp. Tryb i terminy załatwiania spraw określa kodeks postępowania administracyjnego

Podstawa prawna

Ustawa z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (tj. Dz. U. z 2004 r. Nr 64, poz. 593)

Tryb odwoławczy

Od decyzji przysługuje stronie prawo wniesienia odwołania do Samorządowego Kolegium Odwoławczego w Poznaniu, w terminie 14 dni od daty jej doręczenia. Odwołanie wnosi się za pośrednictwem kierownika Filii MOPR.. Odwołanie nie podlega opłacie skarbowej.

Inne informacje

Zasiłek okresowy przysługuje w szczególności ze względu na długotrwałą chorobę, niepełnosprawność, bezrobocie, możliwość utrzymania lub nabycia uprawnień do świadczeń z innych

systemów zabezpieczenia społecznego:

- osobie samotnie gospodarującej, której dochód jest niższy od kryterium dochodowego osoby samotnie gospodarującej (461 zł.)
- rodzinie, której dochód jest niższy od kryterium dochodowego rodziny (316 zł. na osobę w rodzinie).

Okres, na jaki przyznaje się zasiłek okresowy, ustala MOPR na podstawie okoliczności sprawy.

ZASIŁEK CELOWY I SPECJALNY ZASIŁEK CELOWY

Wydział/Jednostka prowadząca

Miejski Ośrodek Pomocy Rodzinie

Wymagane dokumenty

Wniosek osoby zainteresowanej, jej przedstawiciela ustawowego bądź innej osoby, za zgodą osoby zainteresowanej lub jej przedstawiciela ustawowego oraz dokumenty wskazane przez pracownika socjalnego.

Miejsce złożenia dokumentów

Właściwa dla miejsca zamieszkania lub pobytu osoby zainteresowanej Filia Miejskiego Ośrodka Pomocy Rodzinie

Filie Miejskiego Ośrodka Pomocy Rodzinie:

- Filia Stare Miasto, ul. Ratajczaka 5/7, I piętro, pok. 8 (sekretariat), tel. 061 852-26-15, 061851-64-59 lub 061852-27-31,
- Filia Piątkowo, os. Władysława Łokietka 104, (sekretariat), tel./fax 061 823-52-60 tel. 061 825-16-63,
- Filia Nowe Miasto, os. Piastowskie 81, I piętro, pok. 8 (sekretariat), tel. 061 877-24-24 lub 061 876-66-11,
- Filia Wilda, ul. Opolska 58, IV piętro, pok. 403, tel. 061 832-29-71 lub 061 830-01-71,

- Filia Grunwald, ul. Matejki 50, III piętro, pok. 309 (kancelaria), tel. 061 878-47-51 lub 061 878-48-73,
- Filia Jeżyce, ul. Długosza 18a, I piętro, pok. 13 (sekretariat), tel. 061 847-32-11 lub 061 847-32-12

Opłaty

Wniosek oraz załączniki nie podlegają opłacie skarbowej.

Termin i sposób załatwienia

Wydanie decyzji administracyjnej poprzedzone jest przeprowadzeniem wywiadu środowiskowego. Wywiad przeprowadzany jest w terminie do 14 dni od daty otrzymania informacji o potrzebie przyznania świadczeń lub o zmianie sytuacji osobistej i majątkowej osoby lub rodziny korzystającej ze świadczeń. W sytuacjach wymagających bezzwłocznego przyznania świadczeń wywiad przeprowadza się nie później niż w ciągu 2 dni od daty powzięcia informacji. Wywiad przeprowadza się w miejscu zamieszkania osoby zainteresowanej lub rodziny albo w miejscu jej pobytu. Celem tej czynności jest zdiagnozowanie sytuacji życiowej rodziny/osoby ubiegającej się o przyznanie pomocy, tj. jej sytuacji osobistej, rodzinnej, zawodowej, materialnej, zdrowotnej itp. Tryb i terminy załatwiania spraw określa kodeks postępowania administracyjnego.

Podstawa prawna

Ustawa z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (tj. Dz. U. z 2004 r. Nr 64, poz. 593) oraz Rozporządzenie Ministra Pracy i Polityki Socjalnej z dnia 18 września 2001 r. w sprawie wywiadu środowiskowego (rodzinnego) oraz rodzajów dokumentów wymaganych do przyznania renty socjalnej (Dz. U. Nr 114, poz. 1220).

Tryb odwoławczy

Od decyzji przysługuje stronie prawo wniesienia odwołania do Samorządowego Kolegium Odwoławczego w Poznaniu, w terminie 14 dni od daty jej doręczenia. Odwołanie wnosi się za pośrednictwem kierownika Filii MOPR. Odwołanie nie

podlega opłacie skarbowej.

Inne informacje

Zasiłek celowy może być przyznany w szczególności na pokrycie części lub całości kosztów żywności, leków i leczenia, remontu mieszkania, opału i odzieży, niezbędnych przedmiotów użytku domowego, drobnych remontów i napraw w mieszkaniu, a także kosztów pogrzebu. Osobom bezdomnym i innym osobom niemającym dochodu oraz możliwości uzyskania świadczeń na podstawie przepisów o powszechnym ubezpieczeniu w NFZ może być przyznany zasiłek celowy na pokrycie części lub całości wydatków na świadczenia zdrowotne. Zasiłek celowy może być również przyznany osobie i rodzinie, które poniosły straty w wyniku klęski żywiołowej, ekologicznej i zdarzenia losowego. W tych przypadkach zasiłek ten może być przyznany niezależnie od wysokości dochodów osoby lub rodziny i może nie podlegać zwrotowi.

Kryterium dochodowe (Art. 8.1 ustawy o pomocy społecznej)

- na osobę samotnie gospodarującą 461 zł.
- na osobę w rodzinie 316 zł.

W szczególnie uzasadnionych przypadkach osobie lub rodzinie o dochodach przekraczających kryterium dochodowe może być przyznany specjalny zasiłek celowy w wysokości nieprzekraczającej odpowiednio kryterium dochodowego osoby samotnie gospodarującej lub rodziny, który nie podlega zwrotowi.

ŚWIADCZENIA RODZINNE

Wydział/Jednostka prowadząca

Miejski Ośrodek Pomocy Rodzinie

Wymagane dokumenty

Wnioski dotyczące świadczeń rodzinnych można pobierać i składać w Punkcie Obsługi Klienta przy ul. Wszystkich Świętych 1.

We wniosku wpisuje się informację, o jakie dodatki wnioskodawca zamierza się starać. Do wniosku należy dołączyć następujące załączniki:

- Zaświadczenie o dochodach uzyskanych w roku kalendarzowym poprzedzającym okres zasiłkowy.
 - W okresie zasiłkowym od 1 września 2006r. do 31 sierpnia 2007r. - dochody za rok 2005
 - W okresie zasiłkowym od 1 września 2007 r. do 31 sierpnia 2008 r. - dochody za rok 2006
- Zaświadczenie otrzymasz w swoim urzędzie skarbowym.
- Oświadczenia członków rodziny, rozliczających się na podstawie przepisów o zryczałtowanym podatku dochodowym od niektórych przychodów osiąganych przez osoby fizyczne, o wysokości dochodu uzyskanego w roku kalendarzowym poprzedzającym okres zasiłkowy (załącznik nr 3).
- Oświadczenia członków rodziny o wysokości uzyskanych dochodów lub z tytułu innego dochodu niepodlegającego opodatkowaniu (załącznik nr 4).
- Kopię dokumentu tożsamości - oryginał do wglądu.
- Skrócony odpis aktu urodzenia dziecka lub odpis zupełny w przypadku, gdy ojciec dziecka jest nieznan, lub inny urzędowy dokument potwierdzający wiek dziecka.
- Orzeczenie o niepełnosprawności lub o stopniu niepełnosprawności, gdy wychowujesz dziecko niepełnosprawne.
- Zaświadczenie ze szkoły, w przypadku gdy dziecko ukończyło 18 rok życia.
- Dokument potwierdzający utratę dochodu (określający jego datę) oraz wysokość utraconego dochodu.

- Kopie aktów zgonów rodziców lub kopie odpisu wyroku zasądającego alimenty w przypadku osoby uczącej się - oryginał do wglądu.
- Kopię karty pobytu, w przypadku cudzoziemca przebywającego na terytorium RP posiadającego status uchodźcy lub posiadającego zezwolenie na osiedlenie się w RP, zaświadczenie o przebywaniu na terytorium RP przez okres zasiłkowy-oryginał do wglądu.
- Zaświadczenie lekarza zalecające przebywanie dziecka legitymującego się orzeczeniem o niepełnosprawności z powodów terapeutycznych w żłobku albo w przedszkolu.

Miejsce złożenia dokumentów

Od dnia 1 września 2006 r. organem właściwym do spraw realizacji świadczeń rodzinnych w Poznaniu jest Miejski Ośrodek Pomocy Rodzinie Dział Świadczeń Rodzinnych, Alimentacyjnych i Dodatków Mieszkaniowych. W związku z powyższym wszystkie wnioski w sprawie ustalenia uprawnień do zasiłku rodzinnego powinny być składane w:

Punkcie Obsługi Klienta, ul. Wszystkich Świętych 1 (parter, sala A i B), tel. 061 878-58-74, 061 878-59-43, 061 878-48-28.

Godziny pracy Punktu Obsługi Klienta MOPR

- poniedziałek, czwartek od 8.00 do 17.00
- wtorek, środa, piątek od 7.30 do 15.30

Opłaty

brak

Termin i sposób załatwienia

Postępowanie w sprawie przyznania świadczeń rodzinnych kończy się wydaniem decyzji administracyjnej w terminie 30 dni od daty złożenia wniosku.

Podstawa prawna

Ustawa z dnia 28 listopada 2003 r. o świadczeniach rodzinnych (t. j. Dz. U. z 2006 r. Nr 139, poz. 992 z późn. zm.).

Tryb odwoławczy

Od decyzji przysługuje stronie prawo wniesienia odwołania do Samorządowego Kolegium Odwoławczego w terminie 14 dni od daty jej otrzymania.

W zależności od rodzaju świadczenia lub dodatku należy dodatkowo dołączyć:

- Kopię prawomocnego wyroku sądu rodzinnego o przysposobieniu dziecka (oryginał do wglądu) bądź informacje sądu o toczącym się postępowaniu.
- Kopię prawomocnego wyroku sądu o rozwodzie bądź separacji - oryginał do wglądu.
- Zaświadczenie ze szkoły potwierdzające, że twoje dziecko się uczy (dotyczy dzieci po 18 roku życia).
- Zaświadczenie ze szkoły, że dziecko uczy się w innej miejscowości, dokument potwierdzający, że jest tymczasowo zameldowane w bursie lub internacie (można je uzyskać w sekretariacie szkoły).
- Zaświadczenie ze szkoły wyższej w przypadku osoby uczącej się lub osoby legitymującej się orzeczeniem o umiarkowanym lub znacznym stopniu niepełnosprawności, jeżeli uczy się w szkole wyższej.
- Zaświadczenie od pracodawcy o udzieleniu urlopu wychowawczego oraz o okresie, na jaki urlop wychowawczy został udzielony; zaświadczenie o co najmniej sześciomiesięcznym okresie pozostawania w stosunku pracy przed uzyskaniem prawa do urlopu wychowawczego; zaświadczenie organu emerytalno-rentowego stwierdzające, że osoba ubiegająca się była zgłoszona do ubezpieczeń społecznych.

Odwołanie wnosi się za pośrednictwem Miejskiego Ośrodka Pomocy Rodzinie, Działu Świadczeń Rodzinnych, Alimentacyjnych i Dodatków Mieszkańczych.

Odwołanie nie podlega opłacie skarbowej.

Inne informacje

Zasiłek rodzinny przysługuje rodzinom, w których dochód na osobę nie przekracza 504 zł lub 583 zł netto w rodzinie z dzieckiem niepełnosprawnym.

Wysokość zasiłku rodzinnego od dnia 1 września 2006 wynosi miesięcznie:

- 48 zł na dziecko w wieku do ukończenia 5 roku życia;
- 64 zł na dziecko w wieku powyżej 5 roku życia do ukończenia 18 roku życia;
- 68 zł na dziecko w wieku powyżej 18 roku życia do ukończenia 24 roku życia.

• **Zasiłek rodzinny** nie przysługuje, jeżeli:

- dziecko lub osoba ucząca się pozostają w związku małżeńskim;
- dziecko zostało umieszczone w instytucji zapewniającej całodobowe utrzymanie albo w rodzinie zastępczej;
- osoba ucząca się została umieszczona w instytucji zapewniającej całodobowe utrzymanie;
- dziecko lub osoba ucząca się jest uprawniona do zasiłku rodzinnego na własne dziecko;
- osobie samotnie wychowującej dziecko nie zostało zasądzone świadczenie alimentacyjne na rzecz dziecka od drugiego z rodziców dziecka, chyba, że:
 - drugi z rodziców dziecka nie żyje,
 - ojciec dziecka jest nieznanym,

▪ powództwo o ustalenie świadczenia alimentacyjnego od drugiego z rodziców zostało oddalone

▪ sąd zobowiązał jednego z rodziców do ponoszenia całkowitych kosztów utrzymania

▪ dziecka i nie zobowiązał drugiego z rodziców do świadczenia alimentacyjnego na rzecz tego dziecka

Taki dochód to także podstawa do ubiegania się o dodatki do zasiłku rodzinnego.

Dodatki do zasiłku rodzinnego (od 1 września 2006):

Z tytułu opieki nad dzieckiem w okresie korzystania z urlopu wychowawczego. Wysokość zasiłku to 400 zł miesięcznie. Może go pobierać matka, ojciec, prawny lub faktyczny opiekun dziecka. Przed urlopem wychowawczym trzeba być zatrudnionym, przez co najmniej pół roku.

Z tytułu samotnego wychowywania dziecka. Przysługuje osobie samotnie wychowującej dziecko, jeżeli nie zostało zasądzone świadczenie alimentacyjne od drugiego z rodziców z obiektywnych przyczyn (jeżeli drugi rodzic nie żyje, ojciec dziecka jest nieznanym) oraz osobie uczącej się, jeżeli oboje rodzice nie żyją. Kwota dodatku wynosi miesięcznie 170 zł na dziecko, nie więcej jednak niż 340 na wszystkie dzieci w rodzinie. Na dziecko niepełnosprawne do 16 roku życia lub ze znacznym stopniem niepełnosprawności kwotę dodatku zwiększa się o 80 zł, nie więcej jednak niż 160zł na wszystkie dzieci w rodzinie.

Z tytułu wychowania dziecka w rodzinie wielodzietnej. Przysługuje matce, ojcu, opiekunowi faktycznemu lub prawnemu dziecka. Wynosi 80 zł miesięcznie na każde trzecie i kolejne dziecko uprawnione do zasiłku rodzinnego.

UWAGA: Zgodnie z Uchwałą Rady Miasta Poznania od dnia 1 stycznia 2007 r. istnieje możliwość ubiegania się o zwiększenie dodatku z tytułu wychowywania dziecka w rodzinie wielodzietnej dodatkowo w kwocie po 100 zł na każde trzecie

i kolejne dziecko, na które został już przyznany w/w dodatek.

- **Z tytułu urodzenia dziecka** dodatek jednorazowy w kwocie 1000 zł. Przysługuje matce lub ojcu, prawnemu lub faktycznemu opiekunowi dziecka.
- **Z tytułu samotnego wychowywania dziecka i utraty prawa do zasiłku dla bezrobotnych.** Uwaga: W świetle nowych przepisów dodatek został zlikwidowany. Osoba otrzymująca ten dodatek do 31 sierpnia 2005 zachowuje do niego prawo do zakończenia 3 letniego okresu jego pobierania, jeżeli spełnia warunki określone w ustawie.

ZALICZKA ALIMENTACYJNA

Wydział/Jednostka prowadząca

Miejski Ośrodek Pomocy Rodzinie

Wymagane dokumenty

Wnioski dotyczące zaliczki alimentacyjnej można pobierać w Punkcie Obsługi Klienta, ul. Wszystkich Świętych 1.

- Osoba zainteresowana składając wniosek musi go udokumentować załączając:
 - Zaświadczenie o dochodach uzyskanych w roku kalendarzowym poprzedzającym okres zasiłkowy.
 - W okresie zasiłkowym od 1 września 2006 r. do 31 sierpnia 2007 r. - dochody za rok 2005
 - W okresie zasiłkowym od 1 września 2007 r. do 31 sierpnia 2008 r. - dochody za rok 2006
- Zaświadczenie otrzymasz w swoim urzędzie skarbowym.
- Kopię dokumentu tożsamości - oryginał do wglądu.
- Odpis aktu urodzenia dziecka lub inny dokument urzędowy potwierdzający wiek dziecka - oryginał do wglądu.
- Kopie odpisu wyroku sądu zasądającego alimenty na rzecz osób w rodzinie lub kopię odpisu protokołu posiedzenia zawierającego treść ugody sądowej, przekazy lub przelewy pieniężne dokumentujące faktyczną wysokość otrzymanych alimentów, w przypadku uzyskania alimentów niższych niż całkowitej lub częściowej bezskuteczności egzekucji alimentów, a także o wysokości wyegzekwowanych alimentów.
- Kopię prawomocnego wyroku sądu o rozwodzie bądź separacji - oryginał do wglądu.
- Zaświadczenia komornika sądowego o bezskuteczności egzekucji świadczeń alimentacyjnych i wysokości wyegzekwowanych świadczeń alimentacyjnych.
- Oświadczenia wnioskodawcy o przekazaniu komornikowi sądowemu wszystkich znanych mu istotnych informacji niezbędnych do prowadzenia postępowania egzekucyjnego wobec dłużnika alimentacyjnego.
- Informacje osoby uprawnionej do zaliczki, jej przedstawiciela ustawowego albo opiekuna prawnego o miejscu zamieszkania, wieku, zatrudnieniu i sytuacji ekonomicznej osób zobowiązanych do alimentacji względem osoby uprawnionej, na podstawie ustawy z dnia 25 lutego 1964 r. - Kodeks rodzinny i opiekuńczy.
 - zaświadczenie z sądu wskazujące datę złożenia pozwu o rozwód lub separację - dotyczy osób pozostających w związku małżeńskim,
 - zaświadczenie naczelnika aresztu lub zakładu karnego o okresie przebywania drugiego ze współmałżonków w areszcie lub zakładzie karnym - dotyczy małżonka wnioskodawcy,
 - kopia wyroku sądu orzekającego ubezwłasnowolnienie - dotyczy małżonka wnioskodawcy.
- Informacja sądu okręgowego o stanie egzekucji

lub zaświadczenie zagranicznej instytucji egzekucyjnej o stanie egzekucji świadczeń alimentacyjnych - dotyczy osób uprawnionych, których dłużnik przebywa zagranicą.

- Zaświadczenie ze szkoły potwierdzające, że Twoje dziecko się uczy (dotyczy dzieci po 18 roku życia).
- Kopię orzeczenia o niepełnosprawności lub znacznym stopniu niepełnosprawności dziecka - oryginał do wglądu.
- Kopie aktów zgonów rodziców lub kopie odpisu wyroku zasądającego alimenty w przypadku osoby uczącej się - oryginał do wglądu.
- Kopię karty pobytu w przypadku cudzoziemca przebywającego na terytorium RP posiadającego status uchodźcy lub posiadającego zezwolenie na osiedlenie się w RP - oryginał do wglądu.
- Inne niezbędne dokumenty określone w przepisach o świadczeniach rodzinnych.

W przypadku, gdy okoliczności sprawy mające wpływ na prawo do zaliczki alimentacyjnej wymagają potwierdzenia innym dokumentem niż wymienione, podmiot realizujący świadczenie może domagać się takiego dokumentu.

Miejsce złożenia dokumentów

Osoba zainteresowana składa wniosek za pośrednictwem komornika sądowego prowadzącego postępowanie egzekucyjne na rzecz osoby uprawnionej. W przypadku, gdy świadczenia alimentacyjne dochodzone są od dłużnika alimentacyjnego zamieszkałego za granicą Rzeczypospolitej Polskiej, osoba mająca prawo do świadczeń alimentacyjnych składa do organu właściwego wierzyciela wniosek o ustalenie prawa do zaliczki alimentacyjnej, łącznie z informacją sądu okręgowego o stanie egzekucji lub zaświadczeniem zagranicznej instytucji egzekucyjnej o stanie egzekucji świadczeń alimentacyjnych za okres trzech ostatnich miesięcy oraz wymaganą dokumentacją.

Punkt Obsługi Klienta, ul. Wszystkich Świętych 1 (parter, sala A i B), tel. 061 878-58-74, 061 878-59-43, 061 878-48-28.

Godziny pracy Punktu Obsługi Klienta MOPR: poniedziałek, czwartek od 8.00 do 17.00; wtorek, środa, piątek od 7.30 do 15.30

Opłaty

brak

Termin i sposób załatwienia

Postępowanie w sprawie przyznania zaliczki alimentacyjnej kończy się wydaniem decyzji administracyjnej w terminie 30 dni od daty wpłynięcia wniosku wraz z kompletem załączników.

Podstawa prawna

Ustawa z dnia 22 kwietnia 2005 r. o postępowaniu wobec dłużników alimentacyjnych oraz zaliczce alimentacyjnej (Dz. U. z 2005 r. Nr 86, poz. 732 ze zmianami). Ustawa z dnia 28 listopada 2003 r. o świadczeniach rodzinnych (t. j. Dz. U. z 2006r. Nr 139, poz. 992 z późn. zm.).

Tryb odwoławczy

Od decyzji przysługuje stronie prawo wniesienia odwołania do Samorządowego Kolegium Odwoławczego w terminie 14 dni od daty jej otrzymania.

Odwołanie wnosi się za pośrednictwem Miejskiego Ośrodka Pomocy Rodzinie, Działu Świadczeń Rodzinnych, Alimentacyjnych i Dodatków Mieszaniowych.

Odwołanie nie podlega opłacie skarbowej.

Inne informacje

Zaliczka alimentacyjna przysługuje dzieciom uprawnionym do świadczenia alimentacyjnego na podstawie tytułu wykonawczego, którego egzekucja jest bezskuteczna, jeżeli dziecko:

- jest wychowywane przez osobę samotnie wychowującą dziecko, w rozumieniu przepisów

o świadczeniach rodzinnych - oznacza to pannę, kawalera, wdowę, wdowca, osobę pozostającą w separacji orzeczonej prawomocnym wyrokiem sądu, osobę rozwiedzioną, chyba że wychowuje wspólnie co najmniej jedno dziecko z jego rodzicem,

- jest wychowywane przez osobę pozostającą w związku małżeńskim z osobą, która przebywa w zakładzie karnym powyżej 3 miesięcy albo jest całkowicie ubezwłasnowolniona,
- jest osobą uczącą się, w rozumieniu przepisów o świadczeniach rodzinnych - oznacza to osobę pełnoletnią uczącą się, niepozostającą na utrzymaniu rodziców w związku z ich śmiercią lub z zasądzeniem od rodziców na jej rzecz alimentów, jeżeli wyrok sądu orzekający alimenty został wydany przed osiągnięciem pełnoletności przez osobę uczącą się.

Dziecko uprawnione do świadczenia alimentacyjnego na podstawie tytułu wykonawczego, którego egzekucja jest bezskuteczna, wychowywane przez osobę pozostającą w związku małżeńskim, nabywa prawo do zaliczki przez okres jednego roku, jeżeli osoba pozostająca w związku małżeńskim złożyła do sądu pozew o separację albo rozwód i spełnione są pozostałe warunki określone w ustawie. Zaliczka alimentacyjna przysługuje:

- do ukończenia 18 roku życia lub 24 roku życia, w przypadku, gdy dziecko uczy się w szkole lub szkole wyższej. Zaliczka przysługuje, jeżeli dochód rodziny w przeliczeniu na osobę w rodzinie nie przekracza kwoty 583,00 zł.

Zaliczka nie przysługuje, jeżeli osoba uprawniona (dziecko):

- przebywa w instytucji zapewniającej całodobowe utrzymanie (dom pomocy społecznej, placówka opiekuńczo - wychowawcza, młodzieżowy ośrodek wychowawczy, schronisko dla nieletnich, zakład poprawczy, areszt śledczy, zakład karny, zakład opiekuńczo - leczniczy, zakład pielęgnacyjno - opiekuńczy, a także szkoła wojskowa lub inna szkoła zapewniająca nieodpłatne pełne utrzymanie, w tym wyżywienie, zakwaterowanie i umundurowanie),

- przebywa w rodzinie zastępczej,
- zawarła związek małżeński,
- jest uprawniona do zasiłku rodzinnego na własne dziecko.

Wysokość zaliczki alimentacyjnej.

Zaliczka przysługuje do wysokości świadczenia alimentacyjnego, nie więcej jednak niż:

- w przypadku, gdy w rodzinie jest jedna lub dwie osoby uprawnione do zaliczki - **170,00 zł** dla osoby uprawnionej albo **250,00 zł**, jeżeli osoba ta legitymuje się orzeczeniem o niepełnosprawności albo orzeczeniem o znacznym stopniu niepełnosprawności,
- w przypadku gdy w rodzinie są trzy osoby, lub więcej, uprawnione do zaliczki - **120,00 zł** dla osoby uprawnionej albo **170,00 zł**, jeżeli osoba ta legitymuje się orzeczeniem o niepełnosprawności albo orzeczeniem o znacznym stopniu niepełnosprawności. W przypadku, gdy dochód rodziny nie przekracza 50 % kwoty 583 zł (291,50 zł netto na osobę) kwotę zaliczki zwiększa się do:
- w przypadku, gdy w rodzinie jest jedna lub dwie osoby uprawnione do zaliczki - **300,00 zł** dla osoby uprawnionej albo **380,00 zł**, jeżeli osoba ta legitymuje się orzeczeniem o niepełnosprawności albo orzeczeniem o znacznym stopniu niepełnosprawności,
- w przypadku, gdy w rodzinie są trzy osoby, lub więcej, uprawnione do zaliczki - **250,00 zł** dla osoby uprawnionej albo **300,00 zł**, jeżeli osoba ta legitymuje się orzeczeniem o niepełnosprawności albo orzeczeniem o znacznym stopniu niepełnosprawności.

DODATKI MIESZKANIOWE

Wydział/Jednostka prowadząca

Miejski Ośrodek Pomocy Rodzinie

Wymagane dokumenty

Wnioski dotyczące dodatków mieszkaniowych należy składać w Punkcie Obsługi Klienta przy ul. Wszystkich Świętych 1. Informacje można uzyskać pod numerami telefonów: 061 878-48-11, 061 878-42-96, 061 878-42-93.

Osoba zainteresowana otrzymaniem ustawowego dodatku mieszkaniowego zgłasza się do Miejskiego Ośrodka Pomocy Rodzinie - Działu Świadczeń Rodzinnych, Alimentacyjnych i Dodatków Mieszkaniowych wraz z dokumentem tożsamości i składa wypełnione druki:

- wniosek o przyznanie dodatku mieszkaniowego, potwierdzony przez zarządcę domu lub administrację budynku,
- deklarację o wysokości dochodów wnioskodawcy i wszystkich członków gospodarstwa domowego,
- druk oświadczenia wnioskodawcy ubiegającego się o przyznanie dodatku mieszkaniowego,
- informację zarządcy/ właściciela budynku dotyczącą technicznego wyposażenia lokalu (nie dotyczy budynków komunalnych i spółdzielczych).

Zarządca budynku zobowiązany jest:

- podać aktualny numer konta bankowego (na które będzie mógł być przelewany dodatek mieszkaniowy),
- informację o stanie zadłużenia czynszowego (względnie jego braku),
- wypełnić druk („informacja zarządcy / właściciela dot. technicznego wyposażenia loka-

lu”) pozwalający wyliczyć prawidłową kwotę czynszu (dotyczy wyłącznie lokali nie wchodzących w skład mieszkaniowego zasobu gminy).

Do wniosku należy dołączyć:

- dokument potwierdzający tytuł prawny do lokalu (oryginał + ksero), tzn.:
 - wypis z księgi wieczystej lub/i akt notarialny,
 - umowa najmu,
 - decyzja o przydziale,
 - spółdzielcze prawo do lokalu,
 - umowa podnajmu,
 - umowa użyczenia,
 - orzeczenie sądowe o prawie do lokalu,
 - orzeczenie sądowe o prawie do lokalu socjalnego lub zamiennego itp.
- dokumenty potwierdzające wysokość dochodów osób pozostających we wspólnym gospodarstwie domowym w trzech pełnych miesiący kalendarzowych, poprzedzających datę złożenia wniosku.

Miejsce złożenia dokumentów

Od 23 lipca 2007 r. osoby zainteresowane przyznaniem dodatków mieszkaniowych oraz świadczeń rodzinnych i alimentacyjnych mogą skorzystać z Punktów Obsługi Klienta Działu Świadczeń Rodzinnych, Alimentacyjnych i Dodatków Mieszkaniowych Miejskiego Ośrodka Pomocy Rodzinie w Poznaniu, ul. Wszystkich Świętych 1 w następujących godzinach:

poniedziałki i czwartki 8.00 - 17.00

wtorki, środy i piątki 7.30 - 15.30.

Wszelkie dodatkowe informacje można uzyskać pod nr tel. 061 878-48-11, 061 878-42-96, 061 878-42-93.

Oplaty

brak

Termin i sposób załatwienia

Dodatek mieszkaniowy przysługuje na okres 6 miesięcy, licząc od pierwszego dnia miesiąca następującego po dniu złożenia wniosku. Postępowanie w sprawie przyznania dodatku mieszkaniowego kończy się wydaniem decyzji administracyjnej w terminie jednego miesiąca. **Od decyzji przysługuje stronie prawo wniesienia odwołania do Samorządowego Kolegium Odwoławczego w terminie 14 dni od daty jej doręczenia, które wnosi się za pośrednictwem Działu Świadczeń Rodzinnych, Alimentacyjnych i Dodatków Mieszkaniowych, ul. Wszystkich Świętych 1. Nie podlega ono opłacie skarbowej.**

Podstawa prawna

Ustawa z dnia 21 czerwca 2001 r. o dodatkach mieszkaniowych Dz.U. z 2001 r. Nr 71 poz. 734 ze zmianami.

Inne informacje

Prawo do uzyskania dodatku mieszkaniowego mają osoby:

- posiadające tytuł prawny do lokalu,
- spełniające kryterium metrażowe, tzn. jeżeli powierzchnia użytkowa lokalu nie przekracza powierzchni normatywnej o więcej niż 30% albo 50 % pod warunkiem, że udział powierzchni pokoi i kuchni w powierzchni użytkowej tego lokalu nie przekracza 60%;
- norma dla 1 osoby - 35 m²
- norma dla 2 osób - 40 m²
- norma dla 3 osób - 45 m²
- norma dla 4 osób - 55 m²
- norma dla 5 osób - 65 m²
- norma dla 6 osób - 70 m²
- w razie zamieszkania w lokalu większej liczby

osób niż 6, dla każdej kolejnej osoby zwiększa się normatywną powierzchnię użytkową o 5 m². Jeżeli w lokalu zamieszkuje osoba niepełnosprawna poruszająca się na wózku lub osoba niepełnosprawna, której niepełnosprawność wymaga zamieszkiwania w oddzielnym pokoju, normatywną powierzchnię powiększa się o 15 m².

- spełniające kryterium dochodowe; przy obliczaniu dodatku mieszkaniowego przyjmuje się średni miesięczny dochód z okresu trzech miesięcy poprzedzających datę złożenia wniosku:
- dla osób samotnych nieprzekraczający 175 % kwoty najniższej emerytury,
- dla rodzin nieprzekraczający 125 % kwoty najniższej emerytury.

UWAGA!

Pamiętaj o skutkach administracyjno - prawnych wywołanych procedurą:

1. Wygaśnięcie decyzji.

W myśl art. 162 k.p.a.:

- zgon klienta pobierającego świadczenie,
- utrata przez klienta tytułu prawnego do zajmowania lokalu,
- wyprowadzenie się klienta z lokalu, powoduje wydanie decyzji stwierdzającej wygaśnięcie decyzji o przyznaniu dodatku mieszkaniowego.

2. Wznowienie postępowania i zwrot nienależnie pobranych świadczeń.

Przyznanie dodatku mieszkaniowego na podstawie nieprawdziwych danych powoduje zgodnie z art. 145 i 151 k.p.a. wznowienie postępowania administracyjnego zakończone ostateczną decyzją przyznającą to świadczenie i konieczność ponownego rozpatrzenia wniosku. Odmowa przyznania dodatku lub korekta jego wysokości skutkuje wezwaniem do zwrotu nienależnie pobranych kwot w podwójnej wysokości.

3. Wstrzymanie wypłaty.

W przypadku stwierdzenia, że uprawniony nie opłaca na bieżąco różnicy między wysokością opłat za lokal a przyznany dodatkami, wypłatę dodatku wstrzymuje się do czasu uregulowania zaległości. Jeżeli to nie nastąpi w ciągu 3 miesięcy od dnia wydania decyzji o wstrzymaniu wypłaty, decyzja o przyznaniu dodatku wygasa z mocy prawa.

4. Pozostawienie sprawy bez rozpatrzenia.

W myśl art. 64 § 2 k.p.a. w przypadku złożenia niekompletnych dokumentów wnioskodawca jest proszony o uzupełnienie braków w ciągu 7 dni, w przeciwnym razie sprawa pozostaje bez rozpatrzenia.

5. Wywiad środowiskowy.

Zgodnie z Rozporządzeniem Ministra Infrastruktury z dnia 27 grudnia 2001 r. w sprawie sposobu przeprowadzania wywiadu środowiskowego, wzoru kwestionariusza wywiadu oraz oświadczenia o stanie majątkowym wnioskodawcy i innych członków gospodarstwa domowego, a także wzoru legitymacji pracownika upoważnionego do przeprowadzania wywiadu (Dz. U. z 2001r. Nr 156, poz. 1828), podczas wywiadu środowiskowego ustala się faktyczny stan majątkowy wnioskodawcy. Pracownik przeprowadzający wywiad środowiskowy jest zobowiązany okazać właściwą legitymację. Wywiad środowiskowy może być przeprowadzony w wyniku wznowienia postępowania administracyjnego. Konsekwencją wykrycia dysproporcji między stanem faktycznym a wykazany we wniosku, może być wydanie decyzji odmownej w sprawie przyznania dodatku mieszkaniowego, bądź skorygowanie wysokości przyznanego świadczenia.

JEDNORAZOWA ZAPOMOGA Z TYTUŁU URODZENIA DZIECKA

Nowelizacja ustawy o świadczeniach rodzinnych wprowadziła nowe świadczenie rodzinne tj. jednorazową zapomogę z tytułu urodzenia dziecka w kwocie 1000 zł na dziecko. O wy-

płatę tzw. becikowego może ubiegać się matka lub ojciec dziecka albo opiekun prawny lub opiekun faktyczny niezależnie od dochodów. Aby jednak otrzymać jednorazową zapomogę wniosek o jej przyznanie należy złożyć w terminie 12 miesięcy od dnia narodzin dziecka, a w przypadku dziecka objętego opieką prawną lub opieką faktyczną lub dziecka przysposobionego wniosek składa się w terminie 12 miesięcy od dnia objęcia dziecka opieką. W Poznaniu jednorazową zapomogę z tytułu urodzenia dziecka wypłaca **Miejski Ośrodek Pomocy Rodzinie - Dział Świadczeń Rodzinnych, Alimentacyjnych i Dodatków Mieszkaniowych.**

ZASADY PRYZYNAWANIA I WYPŁACANIA „BECIKOWEGO”

Osoby zainteresowane muszą złożyć wniosek o przyznanie jednorazowej zapomogi z tytułu urodzenia dziecka wraz z odpowiednimi dokumentami. Wniosek ten musi zawierać informację, które są niezbędne do wydania decyzji oraz przyznania i wypłaty świadczenia. Do składanego wniosku należy dołączyć:

- odpis skrócony aktu urodzenia dziecka
- kopię dowodu tożsamości

MOPR przygotował specjalne formularze wniosków, które ułatwią ubieganie się o przyznanie zapomogi. Wnioski dotyczące jednorazowej zapomogi z tytułu urodzenia dziecka można pobierać i składać w **Punkcie Obsługi Klienta przy ul. Wszystkich Świętych 1** w godzinach:

poniedziałek, czwartek: od 8:00 do 17:00

wtorek, środa, piątek: od 7:30 do 15:30

Adresy Inspektoratów w Poznaniu:

Zakład Ubezpieczeń Społecznych

Inspektorat I Miejski

ul. Dąbrowskiego 12

Poznań

tel. 061 841 60 00

fax. 061 841 15 51

Zasięg: Poznań - Grunwald, Poznań - Jeżyce

Zakład Ubezpieczeń Społecznych

Inspektorat II Miejski

ul. Starołęcka 31

Poznań

tel. 061 877 50 11

fax. 061 877 28 50

Zasięg: Poznań - Nowe Miasto, Czerwonak,
Pobiedziska, Swarzędz.

Zakład Ubezpieczeń Społecznych

Inspektorat III Miejski

ul. Fabryczna 27/28

Poznań

tel. 061 831 41 00

fax. 061 833 03 85

Zasięg: Poznań - Stare Miasto, Poznań - Wilda,
Luboń, Mosina, Puszczykowo, Suchy Las.

ZASIŁEK CHOROBY

Prawo do zasiłku

Ubezpieczony nabywa prawo do zasiłku chorobowego po upływie **okresu wyczekiwania**. Okres ten jest zróżnicowany w zależności od charakteru ubezpieczenia. Osoba podlegająca ubezpieczeniu chorobowemu obowiązkowo,

ma prawo do zasiłku chorobowego po upływie **30 dni** nieprzerwanego ubezpieczenia chorobowego. Osoba podlegająca temu ubezpieczeniu dobrowolnie, prawo do zasiłku nabywa po upływie **180 dni** nieprzerwanego ubezpieczenia. Do okresu ubezpieczenia zalicza się poprzednie okresy ubezpieczenia chorobowego, jeżeli przerwa w ubezpieczeniu nie przekracza 30 dni albo jest spowodowana urlopem wychowawczym, bezpłatnym lub odbywaniem czynnej służby wojskowej.

Bez okresu wyczekiwania zasiłek chorobowy przysługuje:

- absolwentom szkół lub szkół wyższych, którzy zostali objęci ubezpieczeniem chorobowym lub przystąpili do ubezpieczenia chorobowego w ciągu 90 dni od dnia ukończenia szkoły lub uzyskania dyplomu ukończenia studiów wyższych,
- ubezpieczonym, których niezdolność do pracy spowodowana została chorobą zawodową, wypadkiem w pracy (zasiłek z ubezpieczenia wypadkowego) albo wypadkiem w drodze do pracy lub z pracy (zasiłek z ubezpieczenia chorobowego),
- ubezpieczonym obowiązkowo, którzy legitymują się co najmniej 10-letnim okresem obowiązkowego ubezpieczenia chorobowego,
- posłom i senatorom, którzy przystąpią do ubezpieczenia chorobowego w ciągu 90 dni od ukończenia kadencji.

Zasiłek chorobowy przysługuje ubezpieczonemu, który stał się niezdolny do pracy w czasie trwania ubezpieczenia chorobowego.

Zasiłek chorobowy przysługuje także po ustaniu tytułu ubezpieczenia chorobowego, jeżeli niezdolność do pracy trwała bez przerwy co najmniej 30 dni i powstała:

- nie później niż w ciągu 14 dni od ustania tytułu ubezpieczenia chorobowego lub wypadkowego albo
- nie później niż w ciągu 3 miesięcy od ustania tytułu ubezpieczenia chorobowego lub wypadkowego - w razie choroby zakaźnej, której okres wylegania jest dłuższy niż 14 dni lub innej choroby, której objawy chorobowe ujawniają się po okresie dłuższym niż 14 dni od początku choroby.
- Zasiłek chorobowy z ubezpieczenia wypadkowego - z tytułu niezdolności do pracy spowodowanej wypadkiem przy pracy lub chorobą zawodową przysługuje osobom podlegającym ubezpieczeniu wypadkowemu:
- pracownikom - od pierwszego dnia niezdolności do pracy, nawet jeżeli pracownik nie wykorzystał jeszcze okresu 33 dni, za który zachowuje prawo do wynagrodzenia na podstawie art. 92 Kodeksu pracy,

Zasiłek chorobowy przysługuje przez 182 dni, a w przypadku gruźlicy przez 270 dni.

Zasiłek chorobowy z ubezpieczenia chorobowego **przysługuje** objętym ubezpieczeniem chorobowym:

- pracownikom - od 34. dnia niezdolności do pracy w roku kalendarzowym,
- osobom wykonującym pracę nakładczą - od 34. dnia niezdolności do pracy w roku kalendarzowym,
- członkom rolniczych spółdzielni produkcyjnych i spółdzielni kółek rolniczych,
- osobom wykonującym pracę na podstawie umowy agencyjnej lub umowy zlecenia albo innej umowy o świadczenie usług, do której zgodnie z Kodeksem cywilnym stosuje się przepisy dotyczące zlecenia oraz osobom z nimi współpracującym,
- osobom prowadzącym pozarolniczą działalność oraz osobom z nimi współpracującym,
- osobom wykonującym odpłatnie pracę, na podstawie skierowania do pracy, w czasie odbywania kary pozbawienia wolności lub tymczasowego aresztowania,
- duchownym,
- osobom odbywającym służbę zastępczą - od 34. dnia niezdolności do pracy w roku kalendarzowym.
- członkom rolniczych spółdzielni produkcyjnych i spółdzielni kółek rolniczych,
- osobom wykonującym pracę na podstawie umowy agencyjnej lub umowy zlecenia albo innej umowy o świadczenie usług, do której zgodnie z Kodeksem cywilnym stosuje się przepisy dotyczące zlecenia lub w miejscu prowadzenia działalności zleceniodawcy,
- osobom prowadzącym pozarolniczą działalność oraz osobom z nimi współpracującym, jeśli w dniu wypadku przy pracy lub w dniu złożenia wniosku o przyznanie świadczeń z tytułu choroby zawodowej nie występuje zadłużenie z tytułu składek ubezpieczenia społeczne na kwotę przekraczającą 6,60 zł,
- osobom wykonującym odpłatnie pracę, na podstawie skierowania do pracy, w czasie odbywania kary pozbawienia wolności lub tymczasowego aresztowania,
- duchownym będącym płatnikami składek na własne ubezpieczenie zasiłek przysługuje, jeśli w dniu wypadku przy pracy lub w dniu złożenia wniosku o przyznanie świadczeń z tytułu choroby zawodowej nie występuje zadłużenie z tytułu składek na ubezpieczenia społeczne na kwotę przekraczającą 6,60 zł,
- posłom i senatorom pobierającym uposażenie - jedynie w przypadku niezdolności do pracy po ustaniu tytułu ubezpieczenia wypadkowego,

- osobom pobierającym stypendia sportowe - jedynie w przypadku niezdolności do pracy po ustaniu tytułu ubezpieczenia wypadkowego,
- słuchaczom Krajowej Szkoły Administracji Publicznej, pobierającym stypendia - jedynie w przypadku niezdolności do pracy po ustaniu tytułu ubezpieczenia,
- absolwentom pobierającym stypendium w okresie odbywania szkolenia lub stażu, na które zostali skierowani przez powiatowy urząd pracy - jedynie w przypadku niezdolności do pracy po ustaniu tytułu ubezpieczenia wypadkowego,
- osobom odbywającym służbę zastępczą,
- funkcjonariuszom Służby Celnej.

W razie stwierdzenia zadłużenia z tytułu składek na ubezpieczenia społeczne na kwotę przewyższającą 6,60 zł zasiłek chorobowy z ubezpieczenia wypadkowego należy:

- osobom prowadzącym pozarolniczą działalność i osobom z nimi współpracującym oraz
- duchownym, będącym płatnikami składek na własne ubezpieczenie

nie przysługuje do czasu spłaty całości zadłużenia. Jeżeli spłata całości zadłużenia nastąpi w ciągu 6 miesięcy od dnia wypadku albo odpowiednio od dnia złożenia wniosku o przyznanie świadczeń z tytułu choroby zawodowej, ubezpieczonemu przysługuje zasiłek za cały okres orzeczonej niezdolności do pracy. W przypadku uregulowania przez ubezpieczonego całości zadłużenia po upływie 6 miesięcy od dnia wypadku lub od dnia złożenia wniosku o przyznanie świadczeń z tytułu choroby zawodowej, ubezpieczony nabywa prawo do zasiłku od dnia spłaty całości zadłużenia. Prawo do zasiłku za okres przed tą datą ulega przedawnieniu.

Podstawa wymiaru

Podstawę wymiaru zasiłku dla pracownika stanowi przeciętne miesięczne wynagrodzenie wypłacone za okres 12 miesięcy kalendarzowych poprzedzających powstanie niezdolności do pracy.

Do ustalenia podstawy wymiaru zasiłku przysługującego z ubezpieczenia chorobowego przyjmuje się przychód stanowiący podstawę wymiaru składki na ubezpieczenie chorobowe, po odliczeniu potrąconych przez pracodawcę składek na ubezpieczenia społeczne. Przy ustalaniu podstawy wymiaru zasiłku chorobowego z ubezpieczenia wypadkowego uwzględnia się podstawę wymiaru składek na ubezpieczenie wypadkowe. Oprócz składników przysługujących za okresy miesięczne, w podstawie wymiaru zasiłku uwzględnia się składniki wynagrodzenia przysługujące za okresy dłuższe. W podstawie wymiaru nie uwzględnia się składników, które nie są pomniejszane za okres pobierania zasiłku. Dla pracowników zatrudnionych w pełnym wymiarze czasu pracy podstawa wymiaru nie może być niższa od odpowiedniej do stażu pracy kwoty minimalnego wynagrodzenia, po odliczeniu:

- kwoty odpowiadającej **18,71%** tego wynagrodzenia, jeżeli zasiłek przysługuje pracownikowi za okres do 30 czerwca 2007 r.,
- kwoty odpowiadającej **15,71%** tego wynagrodzenia, jeżeli zasiłek przysługuje pracownikowi za okres od 1 lipca 2007 r. do 31 grudnia 2007 r.,
- po odliczeniu kwoty odpowiadającej **13,71%** tego wynagrodzenia, jeżeli zasiłek przysługuje pracownikowi za okres po dniu 31 grudnia 2007 r.

Podstawę wymiaru zasiłku przysługującego ubezpieczonemu **niebędącemu pracownikiem** stanowi przeciętny miesięczny przychód za okres 12 miesięcy kalendarzowych poprzedzających powstanie niezdolności do pracy, od którego opłacana jest składka na ubezpieczenie chorobowe lub wypadkowe, po odliczeniu kwoty odpowiadającej:

- **18,71%** podstawy wymiaru składek na to ubezpieczenie - w przypadku przychodu za okres do 30 czerwca 2007 r.,
- **15,71%** podstawy wymiaru składek na to

ubezpieczenie - w przypadku przychodu za okres od dnia 1 lipca 2007 r. do dnia 31 grudnia 2007 r.,

- po odliczeniu kwoty odpowiadającej **13,71%** podstawy wymiaru składek na to ubezpieczenie - w przypadku przychodu za okres po dniu 31 grudnia 2007 r.

Wysokość zasiłku

Wysokość zasiłku chorobowego wynosi **80%** wynagrodzenia lub przychodu stanowiącego podstawę jego wymiaru.

Zasiłek chorobowy za okres pobytu w szpitalu przysługuje w wysokości 70% podstawy wymiaru.

Jeżeli przyczyną niezdolności do pracy jest wypadek przy pracy, w drodze do pracy lub z pracy albo choroba zawodowa lub też przypada na okres ciąży, a także jeżeli niezdolność do pracy powstała wskutek poddania się niezbędnym badaniom lekarskim przewidzianym dla kandydatów na dawców komórek, tkanek i narządów albo zabiegowi pobrania komórek, tkanek i narządów - zasiłek chorobowy przysługuje w wysokości **100%** podstawy wymiaru (także za okres pobytu w szpitalu).

Niezbędne dokumenty

Dokumentem stanowiącym podstawę do wypłaty zasiłku chorobowego jest zaświadczenie o czasowej niezdolności do pracy wystawione na druku ZUS ZLA.

Jeżeli zasiłek wypłacany jest przez ZUS, do jego wypłaty niezbędne jest zaświadczenie płatnika składek wystawione na druku [ZUS Z-3](#)

- w przypadku pracowników oraz [ZUS Z-3a](#)
- w przypadku pozostałych ubezpieczonych. Dodatkowo do wypłaty przez ZUS zasiłku za okres po ustaniu ubezpieczenia osoba występująca o zasiłek składa oświadczenie o zaprzestaniu i niepodjęciu działalności zarobkowej, o nieustaleniu prawa do emerytury lub renty z tytułu niezdolności do pracy, zasiłku dla bezrobotnych, zasiłku przedemerytalnego lub świadczenia przedemerytalnego, o niepodleganiu obowiązkowo ubezpieczeniu społecznemu rolników.

ZASIŁEK MACIERZYŃSKI

Prawo do zasiłku

Zasiłek macierzyński przysługuje ubezpieczonej, która w okresie ubezpieczenia chorobowego lub w okresie urlopu wychowawczego:

- urodziła dziecko,
- przyjęła dziecko w wieku do 7 roku życia, a w przypadku dziecka wobec którego podjęto decyzję o odroczeniu obowiązku szkolnego, w wieku do 10 roku życia na wychowanie i wystąpiła do sądu opiekuńczego w sprawie jego przysposobienia,
- przyjęła dziecko w wieku do 7 roku życia, a w przypadku dziecka wobec którego podjęto decyzję o odroczeniu obowiązku szkolnego, w wieku do 10 roku życia na wychowanie w ramach rodziny zastępczej, z wyjątkiem rodziny zastępczej zawodowej iespokrewnionej z dzieckiem.

Zasiłek macierzyński przysługuje również w razie urodzenia dziecka po ustaniu ubezpieczenia chorobowego (zatrudnienia), jeżeli ubezpieczenie to ustało w okresie ciąży wskutek ogłoszenia upadłości lub likwidacji pracodawcy albo z naruszeniem przepisów prawa, jeżeli zostało to stwierdzone prawomocnym orzeczeniem sądu. W przypadku, gdy zatrudnienie ustało w okresie ciąży z powodu ogłoszenia upadłości lub likwidacji pracodawcy, a pracownicy nie zapewniono innego zatrudnienia, przysługuje jej do dnia porodu zasiłek w wysokości zasiłku macierzyńskiego. Zasiłek macierzyński przysługuje także pracownicy zatrudnionej na podstawie umowy o pracę na czas określony lub na czas wykonania określonej pracy, z którą umowa o pracę została przedłużona do dnia porodu.

Prawo do zasiłku macierzyńskiego przysługuje także ubezpieczonemu, który przyjmuje dziecko na wychowanie, na takich samych zasadach, które dotyczą ubezpieczonej. Również w razie śmierci ubezpieczonej lub porzucenia przez nią dziecka

zasilek macierzyński przysługuje ubezpieczonemu - ojcu dziecka lub innemu ubezpieczonemu członkowi najbliższej rodziny, jeżeli przerwą zatrudnienie lub inną działalność zarobkową w celu sprawowania osobistej opieki nad dzieckiem.

Matka dziecka, po wykorzystaniu zasiłku macierzyńskiego za okres co najmniej 14 tygodni po porodzie może zrezygnować z dalszego pobierania zasiłku i wcześniej wrócić do pracy. W takim przypadku pozostałą część okresu pobierania zasiłku macierzyńskiego wykorzystuje ubezpieczony ojciec dziecka.

Zasilek macierzyński jest wypłacany przez okres ustalony przepisami Kodeksu pracy jako okres urlopu macierzyńskiego lub okres urlopu na warunkach urlopu macierzyńskiego. Okres ten od 19 grudnia 2006 r. wynosi:

- 18 tygodni (126 dni) - przy pierwszym porodzie,
- 20 tygodni (140 dni) - przy każdym następnym porodzie,
- 28 tygodni (196 dni) - w razie urodzenia więcej niż jednego dziecka podczas jednego porodu,
- 18 tygodni (126 dni) - w razie przyjęcia dziecka na wychowanie, nie dłużej niż do ukończenia przez dziecko 7 roku życia, a w przypadku dziecka wobec którego podjęto decyzję o odroczeniu obowiązku szkolnego, nie dłużej niż do ukończenia przez nie 10 roku życia; okres urlopu nie może być krótszy niż 8 tygodni (56 dni).

Ubezpieczonej, która wychowuje dziecko przysposobione lub która przyjęła dziecko na wychowanie jako rodzina zastępcza, z wyjątkiem rodziny zastępczej pełniącej zadania pogotowia rodzinnego, zasiłek macierzyński przysługuje przez okres 20 tygodni również przy pierwszym porodzie.

W razie urodzenia dziecka po ustaniu zatrudnienia lub w czasie urlopu wychowawczego zasiłek macierzyński przysługuje przez okres skrócony o 2 tygodnie. Zasiłek macierzyński w czasie urlopu wychowawczego przysługuje przez okres skrócony o 2 tygodnie tylko wówczas, gdy pełny wymiar urlopu macierzyńskiego przypada

w całości w czasie urlopu wychowawczego. Jeżeli pełny wymiar urlopu macierzyńskiego wykracza poza udzielony pracownicy urlop wychowawczy, pracownicy przysługuje zasiłek macierzyński w pełnym wymiarze, bez skracania o 2 tygodnie, tj. przez okres odpowiednio 20 lub 28 tygodni liczonych od dnia porodu.

W przypadku urodzenia martwego dziecka lub zgonu dziecka przed upływem 8 tygodni życia, ubezpieczona ma prawo do zasiłku macierzyńskiego przez okres 8 tygodni (56 dni) po porodzie, nie krócej niż przez okres 7 dni od dnia zgonu dziecka. W razie śmierci dziecka po upływie 8 tygodni życia, ubezpieczona zachowuje prawo do zasiłku macierzyńskiego przez okres 7 dni od dnia zgonu dziecka.

Zasiłek macierzyński **przysługuje** objętym ubezpieczeniem chorobowym:

- pracownikom,
- członkom rolniczych spółdzielni produkcyjnych i spółdzielni kółek rolniczych,
- osobom wykonującym pracę nakładczą,
- osobom wykonującym pracę na podstawie umowy agencyjnej lub umowy zlecenia oraz osobom z nimi współpracującym,
- osobom prowadzącym pozarolniczą działalność oraz osobom z nimi współpracującym,
- osobom wykonującym odpłatnie pracę, na podstawie skierowania do pracy, w czasie odbywania kary pozbawienia wolności lub tymczasowego aresztowania,
- duchownym.

Podstawa wymiaru

Podstawę wymiaru zasiłku **dla pracownika** stanowi przeciętne miesięczne wynagrodzenie wypłacane za okres 12 miesięcy kalendarzowych poprzedzających powstanie niezdolności do pracy.

Do ustalenia podstawy wymiaru przyjmuje się przychód stanowiący podstawę wymiaru składki na ubezpieczenie chorobowe, po odliczeniu potrąconych przez pracodawcę składek na ubezpieczenia społeczne. Oprócz składników przysługujących za okresy miesięczne, w podstawie wymiaru zasiłku uwzględnia się składniki wynagrodzenia przysługujące za okresy dłuższe. W podstawie wymiaru nie uwzględnia się składników, które nie są pomniejszane za okres pobierania zasiłku. Dla pracowników zatrudnionych w pełnym wymiarze czasu pracy podstawa wymiaru nie może być niższa od minimalnego wynagrodzenia, po odliczeniu:

- kwoty odpowiadającej **18,71%** tego wynagrodzenia, jeżeli zasiłek przysługuje pracownikowi za okres do 30 czerwca 2007 r.,
- kwoty odpowiadającej **15,71%** tego wynagrodzenia, jeżeli zasiłek przysługuje pracownikowi za okres od 1 lipca 2007 r. do 31 grudnia 2007 r.,
- po odliczeniu kwoty odpowiadającej **13,71%** tego wynagrodzenia, jeżeli zasiłek przysługuje pracownikowi za okres po dniu 31 grudnia 2007 r.

Podstawę wymiaru zasiłku przysługującego ubezpieczonemu **niebędącemu pracownikiem** stanowi przeciętny miesięczny przychód za okres 12 miesięcy kalendarzowych poprzedzających powstanie niezdolności do pracy, od którego odpłacana jest składka na ubezpieczenie chorobowe lub wypadkowe, po odliczeniu kwoty odpowiadającej:

- **18,71%** podstawy wymiaru składek na to ubezpieczenie - w przypadku przychodu za okres do 30 czerwca 2007 r.,
- **15,71%** podstawy wymiaru składek na to ubezpieczenie - w przypadku przychodu za okres od dnia 1 lipca 2007 r. do dnia 31 grudnia 2007 r.,
- po odliczeniu kwoty odpowiadającej **13,71%** podstawy wymiaru składek na to ubezpieczenie - w przypadku przychodu za okres po dniu 31 grudnia 2007 r.

Wysokość zasiłku

Zasiłek macierzyński wynosi **100%** wynagrodzenia lub przychodu stanowiącego podstawę jego wymiaru.

Niezbędne dokumenty

Dokumentami wymaganymi do wypłaty zasiłku macierzyńskiego są: zaświadczenie o przewidywanej dacie porodu - za okres przed porodem, skrócony odpis aktu urodzenia dziecka - za okres od dnia porodu oraz oświadczenie o urodzeniu pierwszego lub kolejnego dziecka. Do wypłaty tego zasiłku w przypadku przyjęcia dziecka na wychowanie wymagane jest zaświadczenie o wystąpieniu do sądu z wnioskiem o wszczęcie postępowania w sprawie przysposobienia dziecka lub przyjęcia dziecka na wychowanie w ramach rodziny zastępczej. Jeżeli zasiłek jest wypłacany przez ZUS, do jego wypłaty niezbędne jest zaświadczenie płatnika składek wystawione na druku ZUS Z-3 oraz zaświadczenie pracodawcy o okresie udzielonego urlopu macierzyńskiego lub urlopu na warunkach urlopu macierzyńskiego - w przypadku pracowników, natomiast w przypadku pozostałych ubezpieczonych niezbędne jest zaświadczenie płatnika składek na druku ZUS Z-3a.

ZASIŁEK OPIEKUŃCZY

Prawo do zasiłku

Zasiłek opiekuńczy przysługuje ubezpieczonemu, który jest zwolniony od wykonywania pracy z powodu konieczności osobistego sprawowania opieki nad zdrowym dzieckiem w wieku do lat 8, chorym dzieckiem w wieku do lat 14 lub innym chorym członkiem rodziny (za innego członka rodziny uważa się małżonka, rodziców, teściów, dziadków, wnuki, rodzeństwo oraz dzieci w wieku ponad 14 lat). Prawo do zasiłku przysługuje na równi matce i ojcu dziecka, a zasiłek wypłaca się tylko jednemu z rodziców, temu, który wystąpi z wnioskiem o jego wypłatę za dany okres. Zasiłek opiekuńczy przysługuje przez okres zwolnienia od pracy z powodu konieczności osobistego sprawowania opieki, nie dłużej jednak niż przez 60 dni w roku kalendarzowym, jeżeli opieka sprawowana jest nad dzieckiem do lat 8 i chorym

dzieckiem do lat 14, albo 14 dni w roku kalendarzowym, jeżeli opieka sprawowana jest nad dzieckiem w wieku ponad 14 lat lub innymi chorymi członkami rodziny. Łączny okres wypłaty zasiłku opiekuńczego z powodu opieki nad dziećmi i innymi członkami rodziny z różnych przyczyn i bez względu na liczbę członków rodziny wymagających opieki, nie może przekroczyć 60 dni w roku kalendarzowym. Zasiłek opiekuńczy przysługuje pod warunkiem, że nie ma innych członków rodziny mogących zapewnić opiekę. W przypadku sprawowania opieki nad chorym dzieckiem w wieku do lat 2, zasiłek opiekuńczy przysługuje nawet wówczas, gdy są inni członkowie rodziny mogący zapewnić opiekę. Zasiłek przysługuje ubezpieczonym podlegającym obowiązkowo ubezpieczeniu chorobowemu.

Od dnia 16 marca 2007 r., tj. od dnia ogłoszenia wyroku Trybunału Konstytucyjnego z dnia 6 marca 2007 r., sygn. akt P 45/06 (Dz.U. Nr 47, poz. 318), zasiłek opiekuńczy z tytułu sprawowania opieki nad chorym dzieckiem w wieku do lat 14 oraz innym chorym członkiem rodziny (w tym z tytułu opieki nad dzieckiem w wieku powyżej 14 lat) przysługuje także osobom objętym ubezpieczeniem chorobowym dobrowolnie.

Podstawa wymiaru

Podstawę wymiaru zasiłku dla pracowników stanowi przeciętne miesięczne wynagrodzenie wypłacone za okres 12 miesięcy kalendarzowych poprzedzających powstanie niezdolności do pracy.

Do ustalenia podstawy wymiaru przyjmuje się przychód stanowiący podstawę wymiaru składki na ubezpieczenie chorobowe, po odliczeniu potrąconych przez pracodawcę składek na ubezpieczenia społeczne. Oprócz składników przysługujących za okresy miesięczne, w podstawie wymiaru zasiłku uwzględnia się składniki wynagrodzenia przysługujące za okresy dłuższe. W podstawie wymiaru nie uwzględnia się składników, które nie są pomniejszane za okres pobierania zasiłku. Dla pracowników zatrudnionych w pełnym wymiarze czasu pracy

podstawa wymiaru nie może być niższa od minimalnego wynagrodzenia, po odliczeniu:

- kwoty odpowiadającej 18,71% tego wynagrodzenia, jeżeli zasiłek przysługuje pracownikowi za okres do 30 czerwca 2007 r.,
- kwoty odpowiadającej 15,71% tego wynagrodzenia, jeżeli zasiłek przysługuje pracownikowi za okres od 1 lipca 2007 r. do 31 grudnia 2007 r.,
- po odliczeniu kwoty odpowiadającej 13,71% tego wynagrodzenia, jeżeli zasiłek przysługuje pracownikowi za okres po dniu 31 grudnia 2007 r.

Podstawę wymiaru zasiłku przysługującego ubezpieczonemu niebędącemu pracownikiem stanowi przeciętny miesięczny przychód za okres 12 miesięcy kalendarzowych poprzedzających powstanie niezdolności do pracy, od którego opłacana jest składka na ubezpieczenie chorobowe lub wypadkowe, po odliczeniu kwoty odpowiadającej:

- 18,71% podstawy wymiaru składek na to ubezpieczenie - w przypadku przychodu za okres do 30 czerwca 2007 r.,
- 15,71% podstawy wymiaru składek na to ubezpieczenie - w przypadku przychodu za okres od dnia 1 lipca 2007 r. do dnia 31 grudnia 2007 r.,
- po odliczeniu kwoty odpowiadającej 13,71% podstawy wymiaru składek na to ubezpieczenie - w przypadku przychodu za okres po dniu 31 grudnia 2007 r.

Wysokość zasiłku

Zasiłek opiekuńczy przysługuje w wysokości 80% wynagrodzenia stanowiącego podstawę wymiaru zasiłku.

Niezbędne dokumenty

Podstawowym dokumentem stanowiącym podstawę do wypłaty zasiłku opiekuńczego z tytułu sprawowania opieki nad chorym dzieckiem lub chorym członkiem rodziny jest zaświadczenie

lekarskie wystawione na formularzu ZUS ZLA. Dokumentem wymaganym do wypłaty zasiłku opiekuńczego z powodu konieczności sprawowania opieki nad dzieckiem w wieku do lat 8 są:

- oświadczenie ubezpieczonego - w przypadku przewidzianego zamknięcia żłobka, przedszkola lub szkoły, do których uczęszcza dziecko,
- decyzja właściwego inspektora sanitarnego zarządzającego izolację - w przypadku izolacji dziecka z powodu podejrzenia o nosicielstwo zarazków choroby zakaźnej,
- zaświadczenie lekarskie wystawione na zwykłym blankiecie - w razie porodu, choroby lub pobytu małżonka stale opiekującego się dzieckiem w stacjonarnym zakładzie opieki zdrowotnej.

Ubezpieczony występujący o wypłatę zasiłku składa również wniosek o uzyskanie tego zasiłku na druku [ZUS Z-15](#). Jeżeli zasiłek wypłacany jest przez ZUS, do jego wypłaty niezbędne jest zaświadczenie płatnika składek wystawione na druku [ZUS Z-3](#) - w przypadku pracowników oraz [ZUS Z-3a](#) - w przypadku pozostałych ubezpieczonych

ŚWIADCZENIE REHABILITACYJNE

Prawo do świadczenia

Świadczenie rehabilitacyjne przysługuje ubezpieczonemu, który po okresie pobierania zasiłku chorobowego jest nadal niezdolny do pracy, a dalsze leczenie lub rehabilitacja rokują odzyskanie zdolności do pracy. Przysługuje przez okres niezbędny do przywrócenia zdolności do pracy, nie dłużej niż przez 12 miesięcy.

Świadczenie nie przysługuje osobie uprawnionej do emerytury lub renty z tytułu niezdolności do pracy, zasiłku dla bezrobotnych, zasiłku przedemerytalnego, świadczenia przedemerytalnego albo urlopu na poratowanie zdrowia.

Świadczenie rehabilitacyjne z ubezpieczenia chorobowego przysługuje objętym ubezpieczeniem chorobowym:

- pracownikom,

- osobom wykonującym pracę nakładczą,
- członkom rolniczych spółdzielni produkcyjnych i spółdzielni kółek rolniczych,
- osobom wykonującym odpłatnie pracę na podstawie skierowania do pracy w czasie odbywania kary pozbawienia wolności lub tymczasowego aresztowania,
- osobom wykonującym pracę na podstawie umowy agencyjnej lub umowy zlecenia oraz osobom z nimi współpracującym,
- osobom prowadzącym pozarolniczą działalność oraz osobom z nimi współpracującym,
- duchownym,
- osobom odbywającym służbę zastępczą.

Świadczenie rehabilitacyjne z ubezpieczenia wypadkowego - z tytułu niezdolności do pracy spowodowanej wypadkiem przy pracy lub chorobą zawodową - przysługuje osobom podlegającym ubezpieczeniu wypadkowemu:

- pracownikom,
- członkom rolniczych spółdzielni produkcyjnych i spółdzielni kółek rolniczych,
- osobom wykonującym pracę na podstawie umowy agencyjnej lub umowy zlecenia albo innej umowy o świadczenie usług, do której zgodnie z Kodeksem cywilnym stosuje się przepisy dotyczące zlecenia, oraz osobom z nimi współpracującym, jeżeli praca jest przez te osoby wykonywana w siedzibie lub w miejscu prowadzenia działalności zleceniodawcy,
- osobom prowadzącym pozarolniczą działalność oraz osobom z nimi współpracującym, jeśli w dniu wypadku przy pracy lub w dniu złożenia wniosku o przyznanie świadczeń z tytułu choroby zawodowej nie występuje zadłużenie z tytułu składek na ubezpieczenia społeczne na kwotę przekraczającą 6,60 zł,

- osobom wykonującym odpłatnie pracę, na podstawie skierowania do pracy, w czasie odbywania kary pozbawienia wolności lub tymczasowego aresztowania,
- duchownym będącym płatnikami składek na własne ubezpieczenie świadczenie przysługuje, jeśli w dniu wypadku przy pracy lub w dniu złożenia wniosku o przyznanie świadczeń z tytułu choroby zawodowej nie występuje zadłużenie z tytułu składek na ubezpieczenia społeczne na kwotę przekraczającą 6,60 zł,
- posłom i senatorom pobierającym uposażenie - przysługuje jedynie w przypadku niezdolności do pracy po ustaniu tytułu ubezpieczenia wypadkowego,
- osobom pobierającym stypendia sportowe - jedynie w przypadku niezdolności do pracy po ustaniu tytułu ubezpieczenia wypadkowego,
- słuchaczom Krajowej Szkoły Administracji Publicznej, pobierającym stypendia - jedynie w przypadku niezdolności do pracy po ustaniu tytułu ubezpieczenia wypadkowego,
- absolwentom pobierającym stypendium w okresie odbywania szkolenia lub stażu, na które zostali skierowani przez powiatowy urząd pracy - jedynie w przypadku niezdolności do pracy po ustaniu tytułu ubezpieczenia wypadkowego,
- osobom odbywającym służbę zastępczą,
- funkcjonariuszom Służby Celnej.

W razie stwierdzenia zadłużenia z tytułu składek na ubezpieczenia społeczne na kwotę przewyższającą 6,60 zł świadczenie rehabilitacyjne z ubezpieczenia wypadkowego należy:

- osobom prowadzącym pozarolniczą działalność i osobom z nimi współpracującym oraz
- duchownym, będącym płatnikami składek na własne ubezpieczenie

- nie przysługuje do czasu spłaty całości zadłużenia. Jeżeli spłata całości zadłużenia nastąpi w ciągu 6 miesięcy od dnia wypadku albo odpowiednio od dnia złożenia wniosku o przyznanie świadczeń z tytułu choroby zawodowej, ubezpieczonemu przysługuje świadczenie rehabilitacyjne za cały okres orzeczonej niezdolności do pracy. W przypadku uregulowania przez ubezpieczonego całości zadłużenia po upływie 6 miesięcy od dnia wypadku lub od dnia złożenia wniosku o przyznanie świadczeń z tytułu choroby zawodowej, ubezpieczony nabywa prawo do świadczenia rehabilitacyjnego od dnia spłaty całości zadłużenia. Prawo do świadczenia za okres przed tą datą ulega przedawnieniu.

Podstawa wymiaru i wysokość świadczenia

Świadczenie wypłacane jest w wysokości 90% wynagrodzenia lub przychodu, które stanowiło podstawę wymiaru zasiłku chorobowego za okres pierwszych 90 dni pobierania świadczenia, a jeśli niezdolność do pracy przypada na okres ciąży (świadczenie rehabilitacyjne z ubezpieczenia chorobowego) oraz gdy niezdolność do pracy została spowodowana wypadkiem przy pracy lub chorobą zawodową (świadczenie rehabilitacyjne z ubezpieczenia wypadkowego) - w wysokości 100% tego wynagrodzenia; w pozostałych przypadkach 75%.

Dla celów obliczenia świadczenia rehabilitacyjnego podstawa wymiaru zasiłku chorobowego przyjęta do obliczenia tego świadczenia podlega waloryzacji od pierwszego dnia okresu, na który świadczenie zostało przyznane.

Niezbędne dokumenty

Dokumentem niezbędnym do ustalenia prawa do świadczenia jest wniosek o świadczenie rehabilitacyjne złożony na druku ZUS Np-7. O potrzebie przyznania świadczenia rehabilitacyjnego orzeka lekarz orzecznik ZUS. Jeżeli świadczenie jest wypłacane przez ZUS, do jego wypłaty niezbędne jest zaświadczenie płatnika składek wystawione na druku ZUS Z-3 - w przypadku pracowników oraz ZUS Z-3a - w przypadku pozostałych ubezpieczonych.

ZASIŁEK WYRÓWNAWCZY

Prawo do zasiłku

Zasiłek wyrównawczy przysługuje ubezpieczonemu będącemu pracownikiem ze zmniejszoną sprawnością do pracy, którego wynagrodzenie uległo obniżeniu wskutek poddania się rehabilitacji zawodowej w celu adaptacji lub przyzuczenia do określonej pracy. Zasiłek wyrównawczy przysługuje wówczas przez okres rehabilitacji, nie dłużej jednak niż przez 24 miesiące. Zasiłek nie przysługuje osobie uprawnionej do emerytury lub renty z tytułu niezdolności do pracy.

Jeżeli konieczność poddania się rehabilitacji zawodowej spowodowana została wypadkiem przy pracy lub chorobą zawodową, pracownikowi przysługuje zasiłek wyrównawczy z ubezpieczenia wypadkowego, w pozostałych przypadkach przysługuje zasiłek wyrównawczy z ubezpieczenia chorobowego.

Wysokość zasiłku

Zasiłek wyrównawczy stanowi różnicę między przeciętnym miesięcznym wynagrodzeniem za okres 12 miesięcy kalendarzowych poprzedzających rehabilitację a wynagrodzeniem miesięcznym osiąganym podczas pracy z obniżonym wynagrodzeniem.

Niezbędne dokumenty

O potrzebie poddania się rehabilitacji zawodowej orzeka lekarz wojewódzkiego ośrodka medycyny pracy albo lekarz orzecznik ZUS. Jeżeli zasiłek wypłacany jest przez ZUS, do jego wypłaty niezbędne jest zaświadczenie płatnika składek wystawione na druku [ZUS Z-3](#).

ZASIŁEK POGRZEBOWY

Wiadomości ogólne

Zasiłek pogrzebowy przysługuje w razie śmierci:

- ubezpieczonego,
- osoby pobierającej emeryturę lub rentę,
- osoby, która w dniu śmierci nie miała ustalonego prawa do emerytury lub renty, lecz spełniała warunki do jej uzyskania i pobierania,

- osoby pobierającej zasiłek chorobowy, świadczenie rehabilitacyjne, zasiłek macierzyński lub zasiłek w wysokości zasiłku macierzyńskiego za okres po ustaniu tytułu ubezpieczenia,

- członka rodziny osoby wymienionej w pkt. 1-2.

Członkami rodziny, o których mowa w pkt. 5, są:

- dzieci własne, dzieci drugiego małżonka oraz dzieci przysposobione,
- przyjęte na wychowanie i utrzymanie przed osiągnięciem pełnoletności inne dzieci, w tym również w ramach rodziny zastępczej,
- wnuki i rodzeństwo,
- małżonek (wdowa i wdowiec),
- rodzice, w tym ojczym, macocha oraz osoby rzysposabiające.

Zasiłek pogrzebowy przysługuje osobie, która pokryła koszty pogrzebu. Zasiłek pogrzebowy przysługuje także pracodawcy, domowi pomocy społecznej, gminie, powiatowi, osobie prawnej kościoła lub związku wyznaniowego, jeżeli pokryły koszty pogrzebu.

Wysokość zasiłku

Zasiłek pogrzebowy przysługuje tylko z jednego tytułu w wysokości 200% przeciętnego miesięcznego wynagrodzenia obowiązującego w dniu śmierci osoby, której koszty pogrzebu zostały poniesione. Kwotę tę ustala się miesięcznie, poczynając od trzeciego miesiąca kalendarzowego kwartału na okres 3 miesięcy, na podstawie przeciętnego wynagrodzenia z poprzedniego kwartału. Od 1 czerwca do 31 sierpnia 2007 r. wynosił 5418,28 zł, a od 1 września 2007 r. wynosi 5 288,68 zł. W razie pokrycia kosztów pogrzebu przez pracodawcę, dom pomocy społecznej, gminę, instytucję zakonną lub diecezjalną, zasiłek przysługuje tym podmiotom w wysokości udokumentowanych kosztów pogrzebu, nie wyższej jednak niż 200% przeciętnego miesięcznego wynagrodzenia. Zasada ta ma także zastosowanie w przypadku pokry-

cia kosztów pogrzebu przez inną osobę niż członek rodziny, o którym mowa w pkt. 5. W razie poniesienia kosztów pogrzebu przez więcej niż jedną osobę lub podmiot, zasiłek pogrzebowy ulega podziałowi między te osoby lub podmioty - proporcjonalnie do poniesionych kosztów pogrzebu. Jeżeli pogrzeb organizowany był na koszt państwa, organizacji politycznej lub społecznej, lecz członek rodziny poniósł również część jego kosztów, zasiłek pogrzebowy przysługuje temu członkowi rodziny w kwocie 200% przeciętnego miesięcznego wynagrodzenia. Zasiłki pogrzebowe wypłacają oddziały ZUS.

Przedawnienie roszczeń o wypłatę zasiłku

Prawo do zasiłku pogrzebowego wygasa w razie niezgłoszenia wniosku o jego przyznanie w okresie 12 miesięcy od dnia śmierci osoby, po której zasiłek przysługuje.

Wymagane dokumenty

Podstawowymi dokumentami wymaganymi do wypłaty zasiłku pogrzebowego są:

- wniosek o wypłatę zasiłku pogrzebowego (druk [ZUS Z-12](#)),
- skrócony odpis aktu zgonu,
- oryginały rachunków poniesionych kosztów pogrzebu, a jeżeli oryginały zostały złożone w banku - kopie rachunków potwierdzone przez bank,
- dokumenty potwierdzające pokrewieństwo lub powinowactwo (skrócone odpisy aktów stanu cywilnego lub dowód osobisty zawierający wymagane dane),

Jeżeli pogrzeb organizowany był na koszt państwa, organizacji politycznej lub społecznej, wymagane jest zaświadczenie właściwego organu administracji państwowej lub organizacji stwierdzające pokrycie kosztów pogrzebu oraz rachunki kosztów poniesionych przez osobę występującą z wnioskiem o zasiłek pogrzebowy.

Zamieszczony poniżej materiał zapoznaje klientów z przysługującymi im prawami podczas załatwiania spraw urzędowych. Podstawowym aktem prawnym, regulującym sposób załatwiania spraw przez organy administracji publicznej, jest ustawa z 14 czerwca 1960 r. Kodeks postępowania administracyjnego (Dz.U. 2000 nr 98 poz. 1071 z późn. zm.).

Uwaga:

Szczegółowe uregulowania dotyczące klientów ZUS zawarte są w ustawach dotyczących ubezpieczeń społecznych. Dodatkowych informacji w zakresie praw klientów ZUS odnoszących się do ich bieżącej sytuacji można uzyskać w jednostkach terenowych Zakładu.

Prawo do rzetelnego załatwiania spraw

Urzędnik ma obowiązek podejmowania wszelkich kroków niezbędnych do dokładnego wyjaśnienia stanu faktycznego oraz do załatwienia sprawy, mając na względzie interes społeczny i słuszny interes klienta. Klient ma prawo żądać, a urzędnik zobowiązany jest załatwiać sprawy tylko na podstawie faktów i dowodów.

Prawo do uzyskania wyczerpującej informacji

Klient ma prawo żądać, aby urzędnik w sposób należyty i wyczerpujący poinformował go o okolicznościach faktycznych i prawnych, które mogą mieć wpływ na ustalenie jego praw i obowiązków będących przedmiotem postępowania administracyjnego. Działania podejmowane przez urząd powinny zapobiegać ponoszeniu przez klienta szkody wynikającej z powodu nieznamości przez niego prawa. Urzędnik ma obowiązek udzielenia klientowi niezbędnych wyjaśnień i wskazówek co do sposobu załatwienia jego sprawy. Jeżeli urzędnik nie zajmuje się daną sprawą powinien wskazać osobę kompetentną.

Prawo udziału w postępowaniu

Urzędnik powinien prowadzić postępowanie w taki sposób, aby pogłębiać zaufanie do

ZUS oraz świadomość i kulturę prawną klienta. Klient ma prawo brać czynny udział w każdym stadium postępowania, a przed wydaniem decyzji urzędnik ma umożliwić mu wypowiedzenie się co do zebranych dowodów i materiałów oraz zgłoszonych żądań. Urzędnik jest zobowiązany do utrwalenia w aktach sprawy, w drodze adnotacji, przyczyny pozbawienia klienta prawa do udziału w postępowaniu. Taka odmowa może mieć miejsce tylko wtedy, gdy sprawę należy załatwić niezwłocznie, z uwagi na niebezpieczeństwo dla życia lub zdrowia ludzkiego, albo na grożącą niepowetowaną szkodę materialną. Sprawy, które nie wymagają zbierania dowodów, informacji lub wyjaśnień, powinny być przez urzędnika załatwione niezwłocznie

Prawo do inicjatywy przy załatwianiu sprawy

Urzędnik ma obowiązek wyjaśnić klientowi zasadność przesłanek, którymi kieruje się przy załatwieniu jego sprawy, aby w ten sposób w miarę możliwości doprowadzić do wykonania przez strony decyzji w sposób sprawny bez angażowania nadmiernych środków. Klient ma prawo do aktywnego uczestnictwa w załatwianiu jego sprawy, poprzez możliwość wyjaśnienia sytuacji faktycznej i prawnej, przedstawiania dowodów, które podlegają ocenie urzędnika w trakcie załatwiania sprawy.

Prawo do stosowania pisemnej formy przy załatwianiu sprawy

Klient ma prawo żądać załatwienia sprawy w formie pisemnej, a postępowanie urzędnika powinno być wnikliwe i szybkie. Sprawy mogą być załatwiane ustnie, gdy przemawia za tym interes strony, a przepis prawny nie stoi temu na przeszkodzie.

Prawo do uzyskania zaświadczeń

Klient ma prawo do żądania uzyskania zaświadczenia, jeżeli:

- urzędowego potwierdzenia określonych faktów lub stanu prawnego wymaga przepis prawa,

- osoba ubiegając się o zaświadczenie ze względu na swój interes prawny w urzędowym potwierdzeniu określonych faktów lub stanu prawnego. Zaświadczenie powinno być wydane bez zbędnej zwłoki, nie później jednak niż w terminie siedmiu dni. Urzędnik przed wydaniem zaświadczenia może przeprowadzić w koniecznym zakresie postępowanie wyjaśniające. Odmowa wydania zaświadczenia bądź zaświadczenia o treści żądanej przez osobę ubiegającą się o nie następuje w drodze postanowienia, na które służy zażalenie.

Prawo do terminowego załatwiania spraw

Klient ma prawo żądać, a urzędnik zobowiązany jest załatwiać sprawy bez zbędnej zwłoki. Warunkiem niezwłocznego załatwienia sprawy jest przedstawienie przez klienta właściwych dokumentów. Załatwienie sprawy wymagającej postępowania wyjaśniającego powinno nastąpić nie później niż w ciągu miesiąca, a sprawy szczególnie skomplikowanej - nie później niż w ciągu dwóch miesięcy od dnia wszczęcia postępowania, zaś w postępowaniu odwoławczym - w ciągu miesiąca od dnia otrzymania odwołania. O każdym przypadku niezakończona sprawy w terminie organ administracji publicznej obowiązany jest zawiadomić strony, podając przyczyny zwłoki i wskazując nowy termin załatwienia sprawy. Na niezakończona sprawy w należytych terminie klientowi przysługuje zażalenie do organu administracji publicznej wyższego stopnia. Dla ZUS organem właściwym jest minister ds. zabezpieczenia społecznego.

Prawo do informacji o sposobie załatwiania sprawy

Przed złożeniem wniosku w określonej sprawie klient ma prawo dowiedzieć się, jakie dokumenty będą musiały być złożone razem z tym wnioskiem.. Szczegółowej informacji na ten sposobu załatwiania spraw dotyczących wszystkich klientów udzielają, zgodnie ze swoimi kompetencjami, pracownicy jednostek terenowych ZUS. Urzędnik załatwia sprawę przez wydanie decyzji, chyba że przepisy kodeksu stanowią inaczej.

Decyzja powinna zawierać: oznaczenie organu administracji publicznej, datę wydania, oznaczenie strony lub stron, powołanie podstawy prawnej, rozstrzygnięcie, uzasadnienie faktyczne i prawne, pouczenie, czy i w jakim trybie służy od niej odwołanie, podpis z podaniem imienia i nazwiska oraz stanowiska służbowego osoby upoważnionej do wydania decyzji. Decyzja, w stosunku do której może być wniesione powództwo do sądu powszechnego lub skarga do sądu administracyjnego, powinna zawierać ponadto pouczenie o dopuszczalności wniesienia powództwa lub skargi. Uzasadnienie faktyczne decyzji powinno w szczególności zawierać wskazanie faktów, które organ uznał za udowodnione, dowodów, na których się oparł, oraz przyczyn, z powodu których innym dowodom odmówił wiarygodności i mocy dowodowej, zaś uzasadnienie prawne - wyjaśnienie podstawy prawnej decyzji, z przytoczeniem przepisów prawa. Przepisy szczególne mogą określać także inne składniki, które powinna zawierać decyzja. Decyzje rozstrzygają sprawę co do jej istoty w całości lub w części albo w inny sposób kończą sprawę w danej instancji.

Prawo składania odwołań do organu wyższego stopnia

Klient ma prawo odwoływania się od decyzji wydanej przez urzędnika w pierwszej instancji. Na decyzji zamieszczana jest informacja do jakiej instancji można się odwołać oraz w jakim terminie. Klient może w terminie czternastu dni od dnia doręczenia lub ogłoszenia decyzji zażądać jej uzupełnienia co do rozstrzygnięcia bądź co do prawa odwołania, wniesienia w stosunku do decyzji powództwa do sądu powszechnego lub skargi do sądu administracyjnego albo sprostowania zamieszczonego w decyzji pouczenia w tych kwestiach. Odwołanie wnosi się do wyższej instancji, za pośrednictwem organu, który wydał decyzję. Odwołanie powinno zawierać wyszczególnienie faktów i dokumentów, które zdaniem klienta mają znaczenie dla rozstrzygnięcia sprawy. Wniesienie odwołania wstrzymuje wykonanie decyzji z wyłączeniem tych decyzji, z których treści wynika, że

mają być wykonane natychmiast lub ich natychmiastowe wykonanie następuje z mocy ustawy. W toku postępowania organ administracji publicznej wydaje postanowienia. Postanowienia dotyczą poszczególnych kwestii wynikających w toku postępowania, lecz nie rozstrzygają o istocie sprawy, chyba że przepisy kodeksu stanowią inaczej. Postanowienie powinno zawierać: oznaczenie organu administracji publicznej, datę jego wydania, oznaczenie strony lub stron albo innych osób biorących udział w postępowaniu, powołanie podstawy prawnej, rozstrzygnięcie, pouczenie, czy i w jakim trybie służy na nie zażalenie lub skarga do sądu administracyjnego oraz podpis z podaniem imienia i nazwiska oraz stanowiska służbowego osoby upoważnionej do jego wydania. Postanowienie powinno zawierać uzasadnienie faktyczne i prawne, jeżeli służy na nie zażalenie lub skarga do sądu administracyjnego oraz gdy wydane zostało na skutek zażalenia na postanowienie. Postanowienia, od których służy stronom zażalenie lub skarga do sądu administracyjnego, doręcza się na piśmie. Na wydane w toku postępowania postanowienia służy stronie zażalenie, gdy kodeks tak stanowi. Zażalenie wnosi się w terminie siedmiu dni od dnia doręczenia postanowienia stronie, a gdy postanowienie zostało ogłoszone ustnie - od dnia jego ogłoszenia stronie. Postanowienie, na które nie służy zażalenie, strona może zaskarżyć tylko w odwołaniu od decyzji. Wniesienie zażalenia nie wstrzymuje wykonania postanowienia, jednakże organ administracji publicznej, który wydał postanowienie, może wstrzymać jego wykonanie, gdy uzna to za uzasadnione. **Prawo do zaskarzania decyzji administracyjnej**

Decyzje administracyjne mogą być zaskarżane do sądu administracyjnego z powodu ich niezgodności z prawem, na zasadach i w trybie określonych w odrębnych ustawach.

Prawo do składania skarg i wniosków

Przyjmowanie, rozpatrywanie i załatwianie skarg i wniosków w Zakładzie Ubezpieczeń Społecznych odbywa się na zasadach określonych w Kodeksie postępowania administracyjnego

nego oraz w rozporządzeniu Rady Ministrów z 8 stycznia 2002 r. w sprawie organizacji przyjmowania i rozpatrywania skarg i wniosków (Dz.U. nr 5, poz. 46).

ZASADY PRYJMOWANIA ROZPATRYWANIA I ZAŁATWIANIA SKARG I WNIOSKÓW W ZUS

Przyjmowanie, rozpatrywanie i załatwianie skarg i wniosków w Zakładzie Ubezpieczeń Społecznych odbywa się na zasadach określonych w Kodeksie postępowania administracyjnego oraz w rozporządzeniu Rady Ministrów z 8 stycznia 2002 r. w sprawie organizacji przyjmowania i rozpatrywania skarg i wniosków (Dz.U. nr 5, poz. 46).

Przedmiot skargi (wniosku)

Przedmiotem skargi może być w szczególności zaniedbanie lub nienależyte wykonywanie zadań przez Zakład albo jego pracowników, naruszenie praworządności lub interesów wnoszących skargę, a także przewlekłe lub biurokratyczne załatwianie spraw. Przedmiotem wniosku mogą być w szczególności propozycje ulepszenia organizacji, wzmocnienia praworządności, usprawnienia pracy i zapobiegania nadużyciom.

Forma skargi (wniosku)

Skargi i wnioski mogą być wnoszone:

- pisemnie, telegraficznie lub za pomocą dalekopisu, telefaksu,
- ustnie do protokołu.

Rozpatrzeniu w trybie skargowym podlegają również materiały prasowe i inne informacje opublikowane w środkach masowego przekazu, noszące znamiona skargi lub wniosku, które zostały przekazane przez redakcje prasowe, radio- we i telewizyjne.

Wyłączenia

Skargi i wnioski, które nie dotyczą zadań lub działalności Zakładu są przekazywane do właściwych organów bezzwłocznie, nie później jednak

niż w ciągu siedmiu dni, o czym powiadamia się wnoszącego skargę lub wnioskodawcę.

Skargi i wnioski nie zawierające imienia i nazwiska (nazwy) oraz adresu wnoszącego pozostawia się bez rozpoznania.

Jeżeli z treści skargi lub wniosku nie można należycie ustalić ich przedmiotu, wzywa się wnoszącego skargę lub wniosek do złożenia w terminie siedmiu dni od dnia otrzymania wezwania wyjaśnienia lub uzupełnienia, z pouczeniem, że nieusunięcie tych braków spowoduje pozostawienie skargi lub wniosku bez rozpoznania.

Nie podlegają rozpatrzeniu w trybie skargowym pisma, z których wynika, że:

- osoba zainteresowana kwestionuje prawidłowość wydanej przez Zakład decyzji, która nie była rozpatrywana w postępowaniu odwoławczym,
- są odwołaniami do sądu pracy i ubezpieczeń społecznych,
- sprawa będąca przedmiotem skargi jest rozpatrywana w postępowaniu odwoławczym lub została ostatecznie rozstrzygnięta wyrokiem sądu pracy i ubezpieczeń społecznych albo decyzja będąca przedmiotem skargi uległa uprawomocnieniu,
- sprawa dotyczy zastrzeżeń co do prawidłowości ustaleń orzeczniczych w orzeczeniu lekarza orzecznika Zakładu lub opinii lekarskiej po przebytej rehabilitacji leczniczej w ramach prewencji rentowej ZUS, jeżeli nie są jednocześnie zgłaszane zarzuty dotyczące spraw proceduralnych.

Przyjmowanie skarg i wniosków

Prezes Zakładu lub upoważniony członek Zarządu Zakładu przyjmuje osoby zgłaszające się w sprawach skarg i wniosków w każdy poniedziałek od godziny 16.00 do 17.00, a jeżeli w danym tygodniu w poniedziałek przypada dzień

wolny od pracy - w najbliższy po nim dzień roboczy.

Dyrektor oddziału Zakładu lub upoważniony przez niego zastępca przyjmują osoby zgłaszające się w sprawach skarg i wniosków co najmniej raz w tygodniu.

Dyrektorzy komórek organizacyjnych Centrali, kierownicy komórek organizacyjnych oddziałów oraz kierownicy inspektoratów przyjmują w sprawach skarg i wniosków codziennie w godzinach pracy.

Ustne zgłoszenie skargi

W razie zgłoszenia skargi ustnie, przyjmujący zgłoszenie sporządza protokół, który podpisują wnoszący skargę oraz przyjmujący zgłoszenie. W protokole umieszcza się datę przyjęcia skargi, imię, nazwisko (nazwę) i adres zgłaszającego oraz zwięzły opis treści sprawy. W przypadku skarg zgłaszanych lub załatwianych w trakcie dyżurów kierownictwa, protokół powinien zawierać treść polecenia lub rozstrzygnięcia przyjmującego skargę.

Kompetencje w zakresie rozpatrywania skarg i wniosków

Skargi dotyczące: dyrektorów i wicedyrektorów komórek organizacyjnych Centrali, Głównego Inspektora Kontroli, Naczelnego Lekarza Zakładu oraz dyrektorów oddziałów Zakładu i ich zastępców rozpatruje stanowisko do spraw skarg i wniosków w Centrali.

Skargi dotyczące dyrektora i wicedyrektorów Gabinetu Prezesa oraz Rzecznika Prasowego rozpatruje komórka organizacyjna Centrali wskazana przez Prezesa.

Skargi dotyczące pracowników komórek organizacyjnych Centrali oraz skargi na działanie terenowych jednostek organizacyjnych, które zostały wniesione do Centrali, rozpatruje stanowisko do spraw skarg i wniosków w Centrali.

Skargi dotyczące zadań lub działalności komórek organizacyjnych oddziałów oraz ich kierowników, inspektoratów i biur terenowych oraz ich kierowników rozpatruje stanowisko do spraw skarg i wniosków w oddziale.

POMOC W SYTUACJACH KRYZYSOWYCH

Bezpłatna infolinia dla osób bezdomnych

Telefon: 987

Dominikańskie Centrum Informacji o Sek- tach i Nowych Ruchach Religijnych

ul. Kościuszki 99,
61-716 Poznań
Telefon: 061 853 00 67

Hostel Interwencji Kryzysowej

ul. Dolne Chyby 10
Poznań
Telefon: 061 816 06 78 lub 061 816 06 79

Hotel - Schronisko

ul. Botaniczna 2,
60-584 Poznań
Telefon: 061 847 59 37

Informacja o AIDS

Telefon: 061 852 99 18

Katolicki Telefon Zaufania

Telefon: 061 865 10 00

Komitet Ochrony Praw Dziecka - oddział Terenowy

ul. Garbary 97/8,
61-754 Poznań
Telefon: 061 855 22 78

Młodzieżowy Telefon Zaufania

Telefon: 061 866 36 21

Niebieska Linia - pogotowie dla ofiar prze- mocy w rodzinie

Poznań
Telefon: 061 864 21 26, 061 879 82 12

Ośrodek dla Bezdomnych Nr 1

ul. Michałowo 68,
61-314 Poznań
Telefon: 061 879 82 12

Pogotowie Opiekuńcze

ul. Wojska Polskiego 53
Poznań
Telefon: 061 847 35 34

Poradnia Naturalnego Planowania Rodziny

ul. Fredry 11
Poznań
Telefon: 061 851 90 21

Poradnia Problemów Mażeńskich

ul. Fredry 11
Poznań
Telefon: 061 851 90 21

Poradnia Profilaktyki i Terapii Uzależnień

ul. Grunwaldzka 55 (pawilon 18)
61-352 Poznań
Telefon: 061 868 72 27
Fax: 061 867 98 03

Poradnia Rodzinna Stowarzyszenia Rodzin Katolickich

ul. Fredry 11
Poznań
Telefon: 061 851 90 21

Punkt Informacyjno-Konsultacyjny dla Ofiar Przemocy w Rodzinie

ul. Staszica 15
60-526 Poznań
Telefon: 061 847 00 38

Punkt Interwencji Kryzysowej

ul. Niedziałkowskiego 30
Poznań
Telefon: 061 835 48 66, 061 835 48 65, 0 608
366 913

Ruch Pomocy Rodzinom Poszkodowanym przez Sekty

ul. Pollaka 13
61-606 Poznań
Telefon: 061 821 78 91

Stowarzyszenie Klubów Integracyjnych Mł- dzieży

Telefon: 061 832 38 61

Stowarzyszenie Matek - Ojców

os. Kosmonautów 120
61-680 Poznań
Telefon: 061 825 06 40

Stowarzyszenie Pomocy po Urazach i Udarach Mózgu

Os. Armii Krajowej 112A
Poznań
Telefon: 061 879 71 48, 0 697 145 582, 061 866 61 82, 0 608 654 312

Stowarzyszenie Pomocy w Problemach Życiowych Ośrodek wsparcia dla dzieci, młodzieży i rodzin NASZA CHATA

ul. Żupańskiego 14/10
Poznań
Telefon: 061 835 37 26

Telefon Zaufania Anonimowych Alkoholików

Telefon: 061 853 16 16

Telefon Zaufania dla Bezrobotnych

Telefon: 932, 937

Telefon Zaufania dla osób w kryzysie

Telefon: 988

Telefon Zaufania dla Osób Tracących Wzrok

Telefon: 061 820 05 12

Telefon zaufania dla osób uzależnionych i ich rodzin

Telefon: 061 843 01 01

Towarzystwo Rodzin i Przyjaciół Dzieci Uzależnionych

ul. Kochanowskiego 8a/1a
61-183 Poznań
Telefon: 061 843 39 63

Wielkopolskie Stowarzyszenie na Rzecz Rodziny i Osób Niepełnosprawnych

ul. Sienkiewicza 10
60-817 Poznań
Telefon: 061 843 60 28

WSPARCIE DZIECKA I RODZINY

Anonimowy, całodobowy TELEFON ZAUFIANIA Komendy Wojewódzkiej Policji

Poznań
Telefon: 061 847 28 03

Chrześcijańskie Centrum Medycyjno-Adopcyjne

os. Piastowskie 42,
Poznań
Telefon: 061 879 20 41

Dominikańskie Centrum Informacji o Sektach i Nowych Ruchach Religijnych

ul. Kościuszki 99
Poznań
Telefon: 061 853 00 67

Katolickie Stowarzyszenie „Civitas Christiana” - Oddz. Wlkp. Poradnia

ul. Kramarska 2
61-765 Poznań
Telefon: 061 852 42 20
Fax: 061 852 21 39

Klub Pomocy w Problemach Życiowych Stowarzyszenia Pomocy w Problemach Życiowych

ul. Różana 5/7
61-577 Poznań
Telefon: 061 833 67 08, 061 832 94 77

Klub Profilaktyczno-Wychowawczy

os. Zwycięstwa 21
Poznań
Telefon: 061 820 58 13

Komitet Ochrony Praw Dziecka - Oddział Terenowy

ul. Garbary 97/8
61-754 Poznań
Telefon: 061 855 22 78

Młodzieżowa Świątlica Dworcowa

Dworzec PKS ul. Zachodnia 1
61-586 Poznań
Telefon: 061 866 58 67

Młodzieżowy Dom Kultury nr 1

ul. Droga Dębińska 21
Poznań
Telefon: 061 833 79 10

Młodzieżowy Dom Kultury nr 2

ul. Za Cytadelą 120
Poznań
Telefon: 061 820

Ośrodek Profilaktyczno- Terapeutyczny
„Pracownia Działań Twórczych”

ul. Botaniczna 2
60-586 Poznań
Telefon: (061) 847 45 76

Ośrodek Świetlicowo - Klubowy „Pro Vita”
przy Fundacji Pomocy Samotnej Matce

ul. Wroniecka 9
61-763 Poznań
Telefon: 061 85 30 587
Fax: 061 85 33 281

Poradnia Profilaktyki i Terapii Uzależnień ul.

Grunwaldzka 55 (pawilon 18)
61-352 Poznań
Telefon: 0-61 868-72-27
Fax: 0 61 867-98-03

Ruch Pomocy Rodzinom Poszkodowanym
przez Sekty

ul. Pollaka 13
Poznań
Telefon: 061 821 78 91

Stowarzyszenie Środowiskowy
Klub „Zwycięstwo”

ul. Litewska 8
60-605 Poznań
Telefon: 061 841 79 67 w.6

Środowiskowe Ognisko Wychowawcze

ul. Hetmańska 56
60-219 Poznań
Telefon: 061 864 04 57

Środowiskowe Ognisko Wychowawcze TPD

ul. Mariacka 15
61-012 Poznań

Środowiskowe Ognisko Wychowawcze TPD

ul. Wroniecka 24
61-763 Poznań
Telefon: (061)851 68 24

Środowiskowe Ognisko Wychowawcze TPD

os. Zwycięstwa 7F
61-645 Poznań

Środowiskowe Ognisko Wychowawcze TPD

nr 4
ul. Łukaszczyca 9/13
60-725 Poznań
Telefon: 061 847 25 91

Świetlica - Oratorium przy parafii NMP
Matki Kościoła

ul. Szenwalda 3
61-406 Poznań
Telefon: 061 830 55 21

Świetlica Socjoterapeutyczna przy par. M.B.
Bolesnej - Stow. Rodzin Katolickich

ul. Głogowska 9
Poznań
Telefon: 061 866 05 60

Świetlica Socjoterapeutyczna przy parafii
p.w. Imienia Maryi

ul. Santocka 15
60-431 Poznań
Telefon: 061 848 84 44, 061 841 12 94

Świetlica Socjoterapeutyczna w parafii p.w.
Najśw. Bogurodzicy Maryi

ul. Gołężycka 12
61-251 Poznań
Telefon: 061 879 69 77

Świetlica Stow. na Rzecz Pomocy Osobom
Uzależnionym i Zagrożonym Alkoholizmem
„OD ZARAZ”

ul. 28 Czerwca 1956 nr 296/298
61-469 Poznań
Telefon: 061 832 26 22

Świetlica Środowiskowa TPD Poznań - Nowe
Miasto

os. Rzeczpospolitej 3
61-397 Poznań
Telefon: 061 879 24 51

Towarzystwo Przywracania Rodziny

ul. Kosińskiego 27
61-522 Poznań
Telefon: 061 834 10 42
Fax: 061 834 10 42

Towarzystwo Rodzin i Przyjaciół Dzieci
Uzależnionych „Powrót z U”

ul. Winogrady 150
Poznań
Telefon: 061 820 85 18

TPD -Zarząd Wojewódzki

ul. Grochowska 49A
60-332 Poznań
Telefon: 061 867 45 08

POMOC DLA NIEPEŁNOSPRAWNYCH

Miejska Społeczna Rada ds. Osób Niepełnosprawnych

Telefon: 061 878 52 22, 061 878 54 75 Fax: 061 878 56 79

Stowarzyszenia

Archidiecezjalne Centrum Duszpasterstwa Specjalnej Troski

ul. Głogowska 97
60-265 Poznań
Telefon: 061 866 54 82

Centrum Pomocy Niepełnosprawnym

ul. Lindego 6 60-639
Poznań
Telefon: 061 843 94 36, 061 845 69 16 wew.129,
0 801 305 577

Oddział Regionalny Towarzystwa Zwalczenia Chorób Mięśni

ul. Grunwaldzka 21
60-783 Poznań
Telefon: 061 869 93 21 w.325

Stowarzyszenie Osób Chorych na Celiakię i Inne Zespoły Złego Wchłaniania

ul. Szpitalna 5 60-584, Poznań 3
Telefon: 698 669 036

Polski Związek Głuchych

ul. Żydowska 15/18
61-761 Poznań
Telefon: 061 851 54 75
Fax: 061 851 54 75

Polski Związek Niewidomych, Okręg Wielkopolski

al. Niepodległości 29
61-714 Poznań
Telefon: 061 847 46 16, 061 847 46 17
Fax: 061 847 46 16

Polskie Stowarzyszenie Diabetyków

ul. Bonin 4
60-658 Poznań
Telefon: 061 823 37 11

Polskie Stowarzyszenie na Rzecz Osób z Upośledzeniem Umysłowym Koło w Poznaniu

ul. św. Trójcy 22
61-477 Poznań
Telefon: 061 832 00 52

Polskie Stowarzyszenie Protetyków Słuchu

os. Piastowskie 66/2
61-157 Poznań
Telefon: 061 877 05 69

Polskie Towarzystwo Opieki nad Chorymi Ze Stomią

os. Lecha 18/30
61-293 Poznań
Telefon: 061 877 77 36

Polskie Towarzystwo Stwardnienia Rozsianego - Oddział Wielkopolska

ul. Czartoria 8C
61-102 Poznań
Telefon: 061 852 85 17, 853 09 30 (środa 11.00-13.00)
Fax: 061 851 88 61

Polskie Towarzystwo Walki z Kalectwem

ul. Gwarna 11
61-702 Poznań
Telefon: 061 855 32 76, 044 51 846 (Nowy Tomyśl)

Poznańskie Towarzystwo „AMAZONKI”

ul. Piastowska 38
61-556 Poznań
Telefon: 061 833 36 65

Stowarzyszenie „Bio-Eko” Na Rzecz Wspierania Osób Niepełnosprawnych oraz Żywienia Dietetycznego

ul. Ludowa 6
62-080 Sady k / Poznania
Telefon: 061 814 65 37
Fax: 061 814 61 74

Stowarzyszenie Regionalne Centrum Wolontariatu

ul. Poznańska 46/48 m 3
60-851 Poznań
Telefon: 061 841 13 72, 0 800 300 594
Fax: 061 841 13 72

Stowarzyszenie Centrum Wspomagania i Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych „BRATEK”

ul. Szydłowska 14a
60-651 Poznań
Telefon: 061 848 66 34, 061 848 66 87

Stowarzyszenie Chorych z Przepukliną Rdzeniową - Oponową

ul. Henryka Kowalówki 26
61-695 Poznań
Telefon: 061 826 92 72

Stowarzyszenie Dzienny Ośrodek Rehabilitacyjny „BARTEK”

os. Piastowskie 42
61-152 Poznań
Telefon: 061 877 13 11, 061 877 26 71

Stowarzyszenie Ludzi z Epilepsją, Niepełnosprawnych i Ich Przyjaciół „KONICZYŃKA”

ul. Małeckiego 15, ul. Swobody 24
60-707 Poznań
Telefon: 061 867 30 41
Fax: 061 867 30 41

Stowarzyszenie Młodzieży i Osób Niepełnosprawnych „SZANSA”

ul. Rymera 40
61-40, Poznań
Telefon: 061 820 46 19
Fax: 061 832 34 38

Stowarzyszenie na Rzecz Dzieci i Młodzieży Niepełnosprawnej „ZAWSZE RAZEM”

os. Jana III Sobieskiego 109
60-688 Poznań
Telefon: 061 823 58 41

Stowarzyszenie na Rzecz Dzieci i Młodzieży z Mózgowym Porażeniem Dziecięcym

ul. Żurawinowa 5/7
61-455 Poznań
Telefon: 061 830 25 90
Fax: 061 830 25 90

Stowarzyszenie na rzecz Hipoterapii, Korekcji Wad Postawy i Ekologii „LAJKONIK”

os. Stefana Batorego 2/7
61-687 Poznań
Telefon: 061 821 76 44

Stowarzyszenie Na Rzecz Młodzieży Sprawnej Inaczej „ŚMIAŁEK”

os. Marysienki 25
60-688 Poznań
Telefon: 061 828 11 55

Stowarzyszenie na Rzecz Osób Niepełnosprawnych „ISKRA”

ul. Grunwaldzka 55, paw. 18/19
60-332 Poznań
Telefon: 061 868 66 46, 061 814 22 36, 061 865 14 44

Stowarzyszenie na Rzecz Osób Niepełnosprawnych z Upośledzeniem Umysłowym

ul. Jugosłowiańska 50a/20
60-149 Poznań
Telefon: 061 862 49 90

Stowarzyszenie na Rzecz Osób z Autyzmem „PRO FUTURO”

ul. Szamarzewskiego 78/82
60-569 Poznań
Telefon: 061 843 40 38
Fax: 061 843 40 38

Stowarzyszenie na Rzecz Rehabilitacji Niewidomych i Słabowidzących

os. Kosmonautów 110
61-643 Poznań
Telefon: 061 820 05 12
Fax: 061 820 05 12

Stowarzyszenie Osób Niepełnosprawnych i Ich Rodzin „AMIKUS”

os. Rusa 6
61-245 Poznań
Telefon: 061 874 96 12
Fax: 061 874 96 12

Stowarzyszenie Osób po Operacjach Onkologicznych Głowy i Szyi

ul. Polna 72 A
60-803 Poznań
Telefon: 061 861 70 22 , 061 869 11 02, 061 869 13 87

Stowarzyszenie Pomocy Chorym z Uszkodzeniami Rąk

ul. 28 Czerwca 1956 r. 135
61-544 Poznań
Telefon: 061 831 03 46

Stowarzyszenie Pomocy Dzieciom z Chorobami Nowotworowymi

ul. Dettlofa 5
61-606 Poznań
Telefon: 061 825 75 30

Stowarzyszenie Pomocy Osobom Niepełnosprawnym „SATIS VERBORUM”

ul. Bogusławskiego 16/4
60-214 Poznań
Telefon: 061 866 25 78, 0 503 331 863

Stowarzyszenie Pomocy Osobom po Urazach i Udarach Mózgu „CEREBRUM”

os. Stare Żegrze 6/9
61-245 Poznań
Telefon: 061 879 71 48

Stowarzyszenie Pomocy Osobom z Zespołem Downa

ul. Ognik 20 C
60-386 Poznań
Telefon: 061 868 84 44, 061 867 11 45

Stowarzyszenie Przyjaciół Niewidomych i Słabowidzących

ul. Ognik 20 B
60-386 Poznań
Telefon: 061 868 84 00

Stowarzyszenie Rodziców i Przyjaciół Dzieci Niesłyszących „RODZICE - RODZICOM”

os. Stare Żegrze 138
61-245 Poznań
Telefon: 061 875 70 73

Stowarzyszenie Rodzin Katolickich

ul. Fredry 11
61-701 Poznań
Telefon: 061 851 90 21
Fax: 061 851 90 21

Studenckie Stowarzyszenie Pomocy Niepełnosprawnym

Warzywna 24
61-658 Poznań
Telefon: 0 603 241 486

Towarzystwo Osób Niesłyszących

ul. Kolejowa 1-3
60-161 Poznań
Telefon: 061 867 08 15, 0 607 522 137, 0 691 911 422
Fax: 061 867 08 15

TPD Koło Pomocy Dzieciom z Cukrzycą

os. Pod Lipami 2H
61-628 Poznań
Telefon: 061 852 58 03, 061 823 20 21,

Wielkopolska Fundacja Pomocy Inwalidom „FILAR”

ul. Romana Maya 42/50 6
1-371 Poznań

Wielkopolska Rada Koordynacyjna - Związek Organizacji Charytatywnych

ul. Szewska 9
61-760 Poznań
Telefon: 061 853 09 30

Wielkopolskie Forum Organizacji Osób Niepełnosprawnych - Związek Stowarzyszeń

os. Władysława Jagiełły 3
60-688 Poznań
Telefon: 061 823 47 91, 061 825 96 97
Fax: 061 825 96 97

Wielkopolskie Stowarzyszenie na Rzecz Osób z Chorobą Alzheimer'a

ul. Szwajcarska 3
61-285 Poznań
Telefon: 061 873 90 81
Fax: 061 873 90 81

Wielkopolskie Stowarzyszenie na Rzecz Osób z Niepełnosprawnością Intelektualną „NIEPEŁNOSPRAWNI -NORMALNA SPRAWA”

ul. Sielska 6
60-129 Poznań
Telefon: 061 853 40 45, 0 601 190 400

Wielkopolskie Stowarzyszenie Na Rzecz Rodziny i Osób Niepełnosprawnych „RODZINA - RODZINIE”

ul. Sienkiewicza 10
60-817 Poznań
Telefon: 061 843 60 28

Wielkopolskie Stowarzyszenie Niewidomych

os. Trąpczyńskiego 26
61-414 Poznań
Telefon: 061 832 43 24

Wielkopolskie Stowarzyszenie Osób z Choro- bą Parkinsona

ul. Słowackiego 8/10
60-823 Poznań
Telefon: 061 843 10 34 - (w środy od 11 do 14)

Wspólnota Burego Misia

ul. Poznańska 19/79
60-842 Poznań
Telefon: 061 848 11 90

Związek Inwalidów Wojennych RP Oddział Śródmieście

ul. św. Marcin 37
60-806 Poznań
Telefon: 061 853 61 46

Stowarzyszenie Pomocy Osobom Niepełno- sprawnym „SOKOŁY”

ul. Promienista 131
60-142 Poznań
Telefon: 061 867 08 10

Stowarzyszenie na Rzecz Dzieci z Zaburze- niami Genetycznymi GEN

os. Lecha 14 (Przedszkole nr 53)
61-293 Poznań
Telefon: 061 870 77 21, 061 663 64 50
Fax: 061 870 77 21

Stowarzyszenie na Rzecz Edukacji Integra- cyjnej

os. Rusa 56
61-245 Poznań
Telefon: 061 877 96 12

Stowarzyszenie Organizacji Zatrudnienia Osób Niepełnosprawnych „OZON”

ul. Grunwaldzka 11
60-782 Poznań
Telefon: 061 22 12 368

Studenckie Stowarzyszenie „AD ASTRA”

ul. Szamarzewskiego 89, blok D, p. 17
60-569 Poznań
Telefon: 061 829-20-55

Stowarzyszenie Wzajemnej Pomocy FLAN- DRIA

ul. Ogrodowa 17/10
61-821 Poznań
Telefon: 061 851 68 99, 0 694 764 009

TPD Koło Pomocy Dzieci i Młodzieży o Nie- pełnej Sprawności Ruchowej z MPD

ul. Newtona 14
60-161 Poznań
Telefon: 061 862 57 88

Wielkopolskie Stowarzyszenie Alzheimerow- skie

ul. Zagórze 7/9 61-112
Poznań
Telefon: 061 855 02 74, 061 855 02 73, 061 855
02 75
Fax: 061 855 02 73

WARSZTATY TERAPII ZAJĘCIOWEJ

Warsztaty Terapii Zajęciowej „POMOST”

ul. Św. Trójcy 22
61-477 Poznań
Telefon: 061 832 00 52

Warsztaty Terapii Zajęciowej „PRZYJACIELE”

Os. Lecha 40
61-294 Poznań
Telefon: 061 877 81 61, 061 877 60 47

Warsztaty Terapii Zajęciowej „KRZEMIEN”

ul. Ognik 20 C
60-386 Poznań
Telefon: 061 867 36 84, 0 501 527 300

Warsztaty Terapii Zajęciowej „PRZYLESIE”

Os. B.Śmiałego 106
60-682 Poznań
Telefon: 061 823 70 51

Warsztaty Terapii Zajęciowej

Os. Rusa 6
61-245 Poznań
Telefon: 061 874 96 12

Warsztaty Terapii Zajęciowej „ŚMIAŁEK”

Os. Marysieńki 25
60-683 Poznań
Telefon: 061 828 11 55, 0 601 426 397

Warsztaty Terapii Zajęciowej

„KONICZYŃKA”

ul. Swobody 22 /24

60-391 Poznań

Telefon: 061 867 30 41, 061 865 04 56

Warsztaty Terapii Zajęciowej

ul. Ognik 20 B

60-386 Poznań

Telefon: (061) 868 84 00

Fax: 868 84 00

Warsztat Terapii Zajęciowej Fundacja Mal-
tańska

ul. Miastkowskiej 128

Poznań

Telefon: 061 868 15 67

ŚRODOWISKOWE DOMY SAMOPOMOCY

Środowiskowy Dom Samopomocy - Pod

Fontanną

ul. Rawicka 51

60-113 Poznań

Telefon: 061 830 68 88

Środowiskowy Dom Samopomocy „Ognik”

ul. Ognik 20B

60-386 Poznań

Telefon: (061) 868 84 00

Fax: 868 84 00

Poznański Dom Pod Fontanną

„Zielone Centrum”

ul. Garbary 47

61-869 Poznań

Telefon: 061 853 05 33, 061 836 08 88

Fax: 061 853 05 33

Środowiskowy Dom Samopomocy „ISKRA”

ul. Grunwaldzka 55 (pawilon) 18/19

60-352 Poznań

Telefon: 061 868 66 46

Środowiskowy Dom Samopomocy w Poznaniu

ul. Hetmańska 63

60-219 Poznań

Telefon: 061 866 23 67

Fax: 061 866 23 67

Środowiskowy Dom Samopomocy

ul. Promienista 131

60-142 Poznań

Telefon: 061 867 08 10

PODMIOTY DZIAŁAJĄCE NA RZECZ SENIORÓW

Dom Pomocy Społecznej (z oddziałem
dziennym)

ul. Konarskiego 11/13

61-114 Poznań

Telefon: 061 877-57-51

Fax: 061 877-57-51

Dom Pomocy Społecznej (z oddziałem
dziennym)

ul. Bukowska 27/29

61-501 Poznań

Telefon: 061 848-07-09

Dom Pomocy Społecznej

ul. Ugory 18/ 20

61-623 Poznań

Telefon: 061 820-13-31

Fax: 061 820-13-31

Dom Pomocy Społecznej - DPS zakonny

ul. Pokrzywno 1

61-315 Poznań

Telefon: 061 879-83-81

Dom Pomocy Społecznej - DPS zakonny

ul. Sielska 13

60-129 Poznań

Telefon: 061 866-37-33

Dom Pomocy Społecznej dla Dzieci

ul. Św. Rocha 13

Poznań

Telefon: 061 877-34-03

Dom Pomocy Społecznej im. Bł. Edmunda
Bojanowskiego - DPS zakonny

ul. Niedziałkowskiego 22

61-578 Poznań

Telefon: 061 833-19-41

Miejskie Centrum Interwencji Kryzysowej

ul. Dolne Chyby 10
62-081 Poznań
Telefon: 061 814-22-71

Dzienny Dom Pomocy Społecznej Nr 1

ul. Konopnickiej 18
60-771 Poznań
Telefon: 061 865-81-19, 855-76-47

Dzienny Dom Pomocy Społecznej Nr 2

ul. Nowy Świat 7/11
60-581 Poznań
Telefon: 061 847-32-91

Dzienny Dom Pomocy Społecznej Nr 3 - „Klub Promień”

os. Piastowskie 101
61-164 Poznań
Telefon: 061 875-41-69

Dzienny Dom Pomocy Społecznej Nr 4 „Klub Starówka”

ul. Wielka 1
61-774 Poznań
Telefon: 061 855-76-47

Dzienny Dom Pomocy Społecznej Nr 5 „Klub Winogrody”

os. Kosmonautów 15
61-639 Poznań
Telefon: 061 820-55-41

Dzienny Dom Pomocy Społecznej nr 6

ul. Racjonalizatorów 3
61-453 Poznań
Telefon: 0-61 832 04 62
Fax: 0-61 832 04 62

Zakład Opiekuńczo-Leczniczy Rehabilitacji Medycznej

ul. Mogileńska 42
61-044 , Poznań
Telefon: 061 879-46-71

KLUBY SENIORA

Grupa samopomocy przy Parafii Św. Michała Archanioła

ul. Stolarska 7
60-788 Poznań
Telefon: 061 847-28-92

Klub Seniora

os. Wichrowe Wzg. 220
61-678 Poznań

Klub Seniora

os. Pod Lipami 13F
61-637 Poznań

Klub Seniora

os. Tysiąclecia 11/12
61-255 Poznań

Klub Seniora

os. Przyjaźni 10F
61-686 Poznań

Klub Seniora

os. Boh. II Wojny Świat. 76a
61-382 Poznań
Telefon: 061 87 70 151

Klub Seniora „Druha Młodość” Osiedlowy Dom Kultury „Bajka”

os. Wichrowe Wzg. 22
61-699 Poznań
Telefon: 061 820 71 31

Klub Seniora „Bamberka” przy Klubie Osie- dlowym „Krag”

ul. Dmowskiego 37
60-222 Poznań
Telefon: 061 64-74-288
Fax: 061 64-74-287

Klub Seniora „Batory” przy Radzie Osiedla Piątkowo

os. Stefana Batorego 27
60-687 Poznań

Klub Seniora „Feniks” przy klubie Osiedlo- wym „IKS” SM Osiedle Młodych

os. Stare Żegrze 49 A
61-249 Poznań
Telefon: 061 87 97 151

Klub Seniora „Hetman”

os. Jana III Sobieskiego 52
60-688 Poznań
Telefon: (061)825-47-22

Klub Seniora „Jarzębina”

os. Jagiellońskie 95
61-219 Poznań

Klub Seniora „Jarzębinka”

ul. Rymarzewska 9
60-133 Poznań
Telefon: 061 861-08-84

Klub Seniora „Komar”

ul. Osinowa 14
Poznań
Telefon: 061 832 44 13

Klub Seniora

ul. Galileusza 8
60-159 Poznań
Telefon: 061 647 42 71
Fax: 061 647 42 70

Osiedlowy Klub „Korona”

os. Bolesława Śmiałego paw. 104
60-682 Poznań
Telefon: 0-61 8288786
Fax: 0-61 8288787

Klub Seniora „Orle Gniazdo”

os. Czecha 114
61-291 Poznań

Klub Seniora PKPS Wilda

ul. Przemysłowa 45
61-541 Poznań

Klub Seniora przy Parafii Maryi Królowej

Rynek Wildecki 4
61-489 Poznań
Telefon: 061 833-15-90

**Klub Seniora przy parafii p. Wniebowzięcia
NMP**

ul. Folwarczna 26A/3
Poznań
Telefon: 061 871 32 32

Klub Seniora przy Parafii Św. Trójcy

ul. 28 Czerwca 1956 nr 295
61-489 Poznań
Telefon: 061 832-03-61

Klub Seniora przy Radzie Osiedla Górczynek

ul. Osiecka 6
60-103 Poznań
Telefon: 061 830 59 88

**Klub Seniora przy Radzie Osiedla Zwycię-
stwa**

os. Zwycięstwa 25F
61-651 Poznań

**Klub Seniora przy Zarządzie Okręgowym
Polskiego Związku Emerytów, Rencistów
i Inwalidów**

ul. Młyńska 5
61-720 Poznań
Telefon: 061 852 18 55

Klub Seniora „Przyjaciele”

os. Chrobrego 12
60-681 Poznań

Klub Seniora „Rataje”

os. Rusa 110
61-245 Poznań
Telefon: 061 877-99-84

**Klub Seniora „Urok Jesieni” przy Parafii Św.
Stanisława Kostki**

ul. Rejtana 8a
60-653 Poznań
Telefon: 061 823-33-81

Klub Seniora „Uśmiech”

ul. Wojskowa 16
60-802 Poznań

Klub Seniora „Wigor”

os. Orla Białego 5
61-251 Poznań
Telefon: 061 879 63 11

Klub Seniora „Złota Jesień”

os. Powstań Narodowych 31
61-215 Poznań
Telefon: 061 879-05-22

**Klub Seniora „Złota Jesień” przy Parafii Św.
Anny**

ul. Matejki 40
60-767 Poznań

Klub Seniora „Złoty Wiek”

ul. Zacisze 4
60-861 Poznań
Telefon: 061 847-32-91

Komisja Seniorów przy Naczelnej Organizacji Technicznej w Poznaniu

ul. Wieniawskiego 5/7
61-712 Poznań
Telefon: 061 853 64 78

Uniwersytet Trzeciego Wiek

ul. Ratajczaka 37
61-816 Poznań
Telefon: 061 851-00-36

„mali bracia Ubogich” Stowarzyszenie

ul. Grunwaldzka 17/2
60-782 Poznań
Telefon: 061 656 55 88
Fax: 061 656 55 89

**INNE PODMIOTY DZIAŁAJĄCE
NA RZECZ SENIORÓW**

Caritas Archidiecezji Poznańskiej

Rynek Wildecki 4
61-546 Poznań
Telefon: 061 835-30-17

Fundacja „Korab Wielkopolski”, Klub Inteligencji Katolickiej

ul. Klin 9
60-602 Poznań
Telefon: 061 852-85-66

Fundacja „Radosna Starość”

ul. Władymira 15
61-055 Poznań
Telefon: 061 87 68 792

Polski Czerwony Krzyż, Zarząd Okręgowy

ul. Górna Wilda 99A/B
61-884 Poznań
Telefon: 061 835 31 79

Polski Komitet Pomocy Społecznej, Zarząd Wojewódzki

ul. Przemysłowa 45
61-541 Poznań
Telefon: 061 833-24-74

Polski Związek Emerytów, Rencistów i Inwalidów, Zarząd Okręgowy

ul. Młyńska 5
61-720 Poznań
Telefon: 061 852-18-55

Towarzystwo Samopomocy Starszej Generacji „Vis Vitalis”

ul. Pasięka 20
61-657 Poznań
Telefon: 061 820-30-84